

3722

ГЕЙ-ГУ... ГЕЙ-ГА...

АЛЬМАНАХ
„Лісових Чортів“

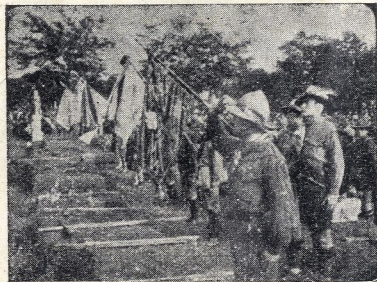
Львів, грудень 1929.

17482

Сиретти

Прапор «Лісових Чортів» (права сторона).

Перший виступ Прапору
на Зелені Свята 1929 р.

Львів. Бібліотека
А. УРСР

3722

Львівська державна
наукова бібліотека

№ 2514

Прапоре наш!

Прапоре наш! замай нам в гордій славі
Щей золотом і сріблом заблести:
Шляхи нові, могуті, величаві
Бурливим полетом нам вказуй Ти!

Прапоре наш! просвічуй нам в неволі
Огненним сявом воскресних днів!
Не дай зломитись нам в тяжкій недолі,
А в грудях пімсту розпали і гнів!

Прапоре наш! веди нас в бій побідний
Крізь блиск мечів і дим і смерть і кров,
Аж як воскресне Нарід наш свободний
Нехай Тебе прийме під свій покров!

Прапоре наш! багато впаде в бою,
Богато згине в муках по тюрмах;
Усім їм перед смертю страшною
З'явися Ти в останніх ясних снах!

Прапоре наш! колючий звій терновий
Сплетемо ми терпінням цим страшним,
Він зміниться Тобі в вінець лавровий
Під сонцем Волі ясно-промінним!

ДУСЬКО.

Проповідь о. прал. Л. Куницького.

(на посвяченню прапора „Лісових Чортів“ в дні 22.VI. 1929).

Лиш найвищими ідеалами жийте, бо ви — Браття - сини великої історичної хвилі українського Народу!

Над вашими хлопячими головами в горах грім гудів, а ви його не лякалися. Ви цікавими, горячими очима слідили грохот тучі-хуртовини й питалися, в якому місці цей грім загудів, порабощену землю струснув, в якому місці потоком полилося джерело цілющої волі, з відки хрусталими свободи по серцях Народу розлилося.

То були для вас перші великі, дрощем проймаючі хвилі.

З них родилися чини великі — на ваш вік великі.

Ви творилися в пластовому уладі, його творячи і перетворюючи в рідну ідею.

Чи памятаєте? Ваші перші, пластові сходи, ваші сповнювані завдання, перший раз вбраний пластовий однострій — ваша присяга, ваше зарання великих грядучих днів?

Такими вони осталися до нині — лиш завдання поширилися - поглибилися, щоб видними стали вчинки думані - роблені - сильно, красно, обережно, бистро.

Ви себе не виділи — ми вас бачили, як ви молоденькі учні лад робили серед многотисячної товпи народу на Йордан, у Страсну П'ятницю, на Великдень, на Зелені свята, а нарід вас слухав, з радістю слухав і з вільної волі ставав у ради, щоби порядок і карність і послух були між нами. Символи майбутнього Вашого! Великі хвилі, Ваші хвилі.

В них Ви росли, розвивалися у молодечий вік. А з ними завдання поглиблювалися.

Ви собі труднощі ставляли, перешкоди брали, серце розкопували до глибини любови, розум розгортали до висот, розуміння правд вічних, ідеалів несхитних, ви на верхи ходили, шукаючи стежок серед українських піль, українських гір, українських душ.

В цю хвилю Вас легенда сповила, ця казка, що родиться і веться тільки вокруг великих людей, великих ідей.

Ви молодими хлопцями в гори пустилися, по дебрах, по стежках, над пропастями. Опалені сонцем, овіяні вітром, накроплені росою, поєні пахучим зіллям йшли Ви вихром - верхами, веселі, розсміяні, розспівані — як птахи лісові.

І ту стрінулася нова генерація Українців з давнюю, минаючою.

Вас побачила жінка - селянка, Українка, що на її очі віками неволи струї сліз лилися, що її лице жура віків зорала, що її змучені руки о землю спиралися, щоби повільними рухами змучених рук, ще хоч грудку життя, ще хоч грудку сили пошукати.

В тім труді непомірно вона зобачила нове життя — вихор нового життя її вдарив, проснув і вона злякалася.

„Лісові Чорти“ повз неї пролетіли, бо не могла вона повірити, що це не легендарні душі лісові, а живі, нові діти України, діти нового часу. нових стремлінь. Так Вас молодих вже легенда оповила. І нею оповиті ви входите в мужеський вік. А це ваш прапор! А це знамя цього торжества життя. В отсю хвилю з ним дивні річі діялися. В деревище і кусень матерії, що ще недавно були предметом торгу і купна, нині вплелися ідеали — великі і святі. Що один ідеал — це Віра в Бога Великого, Віра свята. Що другий ідеал — це Любов до Народу жертвен-

на. І кусень шовку знаменем став — **прапором** — святістю за якої зневагу кара йде, за якого зневагу життя береться, в якого обороні життя дається.

Час випе росу з прапора — свячену воду, але не знищить вже ніщо правди святої, вплетеної освяченням віри святої — надії незломної любови вічної великих чеснот.

Час знищити може свіжість шовку, пошарпає його буря, але ніщо вже не знищить в життю ідеалу вплетеного в нього, ідеалу вірної служби Богу й Україні.

Над цими двома ідеалами вінки зависли, для побідників, що зі св. Павлом — оглядаючи своє життя будуть могли сказати: „Я, доброю боротьбою боровся, діла довершив, а тепер належить мені вінець слави — два вінки: один від Бога, другий від народу, — борцєви вірному, борцєви чесному-геройському“.

Промова на посвячення прапору „Л. Ч“.

(на святочній Академії.)

Є в старих англійських школах гарний і давний звичай, що школа не тільки виховує і виражає за кількись там літ юнаків у життя, але звязує їх до кінця їх днів зі собою. І вертають до неї по літах молоді і сиві старшини британської армії, державні мужі, урядники, промисловці і купці всіх розлогих і багатих кольоній і країн імперії, відкривці і моряки з далеких океанів і земель. Вертають туди, де кувалися їх характери й уми, вдвідують своїх старих вчителів, давні свої шкільні кімнати і молодій генерації нових учнів школи вичаровують казку буйного і широкого життя — пригод, боїв і праці — мерехтливу картину недалекого майбутнього юнаків.

З давен-давна існують в західній Європі корпорації — громади студентів, що своїми прапорами, шаблями — фантазійною зверхньою формою і суворою дисципліною в громаді виховували й виховують почуття чести і товарискости цілих поколінь. Установою батьків корпорацій вони звязують нитками юнацької спільноти молодь і старших, які без огляду на свої становища в суспільстві вміють все бути студентами і розуміти фантазію і порив своїх молодших товаришів. Життя корпорацій, що переливалося бурхливим потоком юнацької вигадливості і розмаху переказують славними легендами мистці та поети. Їх історія звязана зі змаганнями за відродження і зєдинення їх батьківщин у великі і могутні нації — держави.

У нас життя, чужі методи виховання колись у двох, сьогодні в чотирох займанщинах не витворили такої живої і гарячої традиції школи, як в Англіяців чи других націй. Звязок зі школою тих, що вийшли з неї, у нас тільки, що якийсь десяток літ їзд абітурієнтів з такого й такого то року, з богослуженням і комерсом — такі подібні до цілого суворого й офіційного життя і виховання ц. к. чи «государственных» шкіл.

Наш рух молоді не зумів знайти своєрідних форм та ідей. І немає в нас традиції юнацьких організацій, споминів їх бурхливого і привабливого життя поза ясними сторінками історії таємних і явних студентських гуртів і громад, які працею й ідеями обєднували людей потому вже в дальшому громадському життю і що дали початок українському національному ренесансові.

І тільки сьогодні по війні в українській молоді йде змагання за нові ідеї і нові форми молодого руху.

Ще до війни приймається в нас скавтінг, ідея пластового виховання й організації молоді, що мають доповнювати шкільне вчення і вироблювати характерний і мужній тип юнака — провідника. Але пластовий рух зростає в силу і поширюється шойно по війні. Охоплює тисячі української молоді західних українських земель, виховує і вишколює на пластових провідників сотки старшого пластуства і притягає до пластової ідеї, до праці в пластовій організації щораз більше членів зпоміж старшого громадянства.

Вкупі з тим українська студенська молодь на еміграції серед чужого студентства зустрічається з організаціями й рухами молоді других націй і починається український корпораційний рух.

Неначе синтеза цих двох рухів, однакових по суті, а тільки відмінних формою, повстають серед українського старшого пластуства гурти й громади, своєрідні корпорації й ордени, в яких дорогою добору організуються старші пластуни — студенти, чи то на засаді психічної близькості, товариського спільного життя чи вкінці навіть фантазійних форм, церемоній та звичаїв. Їх членами зчасом вже не тільки студенська молодь, але й люде на громадських становищах.

Як перша і найстарша громада старшого пластуства «Лісові Чорти» святкуємо сьогодні свято свого прапора.

Початок наш і ріст в наших пластових мандрівках. Сім літ тому в липні 1922. року вийшли ми — гурток пластунів гімназистів і студентів першою мандрівкою в Карпати. Соняшні повні захоплення дні в горах і лісах, вогні й нічліги, таємний чар скель Урича, Бубнища й Розгірча — і в долини ми вертали вже як Лісові Чорти.

За сім літ спільне життя і спільна праця в Пласті й організаціях молоді, а в міжчасі табори, повні пригод, мандрівки, забави, сміх та сонце створили з колишнього малого мандрівного гуртка сьогоднішній курінь «Лісові Чорти» в силі 53 люда.

За ними довга традиція організаційного життя у Пласті — нашої життєвої школи. З Пластом майже кожен з нас зв'язаний десятком і більше літ. До таборів його, до вогнів пластових стріч і мандрівок, до наших провідників і молодого пластового брацтва, щоб віддати їм свої сили і свій досвід, ми вертаємо рік-річно.

І коли опівночі в лісах розгоряється Ватра Великої фамілійної Ради нашого лісово-чортівського племені, то прибувають Лісові Чорти і з краю і зза кордону, а для неприявних, тих що думкою при нас залишаємо в нашому крузі навколо вогню Великої Ради порожні місця.

Зв'язані ми всі зі собою вузлами побратимства, спільним пройденим шляхом ідеї та праці, і між собою звемо себе латинською назвою «familia». Для других можемо бути орденом, бо за зверхньою формою в нас лицарський пластовий закон, або корпорацією, бо в нас і внутрішня дисципліна і добір членів девіз «честь і товариськість» одна зі сторінок нашої ідеології.

Колиж ходить про нашу велику ідею, про нашу найвищу мету — то ми третій Курінь старших пластунів «Лісові Чорти». І посвячуючи сьогодні наш чорно-золото червоний прапор, що гаптували і шили його білі руки наших пластунок — нам згадується буйна кровава легенда, прапора полків Наполеона, цісарських вірлів, що за них його гренадієри і вояки гинули до останнього.

Богдан Кравців — б. архидітько.

КАРЛО ЛЕТЮЧИЙ.

На тихих водах.

(Хроніка першого водного, мандрівного, пластового табору на Волині 4. VIII, — 20. VIII, 1929)

На самім початку хочу навести одну золоту думку вибраного народу Єгови: Оселедець — є добрий! Шоколяда — є добра! Який жеж то добрий мусить бути оселедець із шоколядою.

Я позволю собі дещо змінити: Водний табір — є добрий! Мандрівний табір — є добрий! Який жеж то добрий і т. д.

Це є теж золота думка, а стала вона актуальною 4. серпня 1929, в Жовкві, де зібралось 13 гультіпак, щоб доказати, що абсурдом є думати, немовби то в світі існували взагалі якісь абсурди.

Колиб Ви собі одного дня пішли до пластової домівки й старались у всіх тих, що величезним відзначаються пластуванням, вивідати, яка їхня думка що до такого оселедця з шоколядою, чи пак табору водного і мандрівного рівночасно, вони взяли по чотири пальці до голови, що означало премудрість їхню стопроцентову, і співчуваючо з Вами усміхнулись. А відтак висказали своє обурення, що хтось сміє строїти собі з них аж такі жарти.

¶ Воно так і було. І найбільшці поступовці в тім напрямі і смільчаки мали настільки лише пластової відваги, щоб цей табір назвати «водною прогулькою на Волинь». Та мимо цього цих кілька тижнів мали визначний характер таборування і то не лиш з огляду на протяг часу. А що ми весь час були на воді і змінiali місяця, з чистим серцем і совістю звемо цей час — водним, мандрівним табором.

I.

В Жовкві, старім місті князів Жовківських, зібрались протягом суботи, 3. серпня, всі ті, що мали йти до табору, і ті, що приїхали чи то на посвячення човнів, чи на панахиду за бп. секретаря Д. Вітовського.

Першими були Райвах, Старий Мурлика і Чача, не вчисляючи, розуміється, декількох місцевих. Коли розважати, що вони весь місяць перед тим були серед гір, лісів і Бойків, не одно не ясне нам вясниться й ми зовсім з инчого боку зачнемо оцінювати їх діяльність серед мирного жовківського населення. Ясним стане, що ці люде могли з одної сторони реферувати по два обіди за порядком, що може мирні жовківські громадяне брали на карб здициння нашої післявоєнної молоді, з другоїж сторони виявляли безмежно приязну пошану перед усім родом жіночим.

Тогож таки дня пішли вони всі три оглядати Жовкву з її історичними «забутками» і, здавалося, було це завдання їм

досить приємне, бо день злетів птицею. По соліднім нічлігу в бурсі наступила неділя, перший день табору.

В пам'яті таборитів, що в міжчасі зібрались усі, остав той день через панахиду за полковника Вітовського, в пам'яті жовківських, мирних громадян через те, що перший раз бачили, як карними трійками ступають пластуни (а було їх 26).

По обіді відбулось посвячення човнів «Скоб-а» і «Хортиці».

Сама історія тих човнів коротка: Адьо Кархут дав 120 примірників «Перша проба пластуна», (Х)робак розпродав, жовківський курінь збудував човна, 50. курінь зі Львова дав всі металеві роботи, а з посвячення заплачено всі довги і з нічого повстали, немов земля з мряковиння, два нові пластові човни. Самого посвячення dokonав жовківський парох в присутності 3 пар хрестинських родичів, 8 трійок пластунів і великої товпи народу.

По посвяченню було щось в роді фестину й аж пізно порозходились люде домів.

Взагалі перший таборний день зачався не лиш інтересно, але й гарно. Бо рано кропив легенький дощеч дорогу, а в вечір кропила собі фамілія дорогу сміхом і ставила колеса щастя.

II.

Раннім ранком 5/VIII. функціонували вже всі. Обозний Березук дскінчував окуття, Робак дбав за фас, Адьо видавав гримкі прикази, що їх чути було на пів міста, (це зовється: залагоджував всякі формальности), а Старий Мурлика протягав свої лапи.

Частина таборників під проводом Робака пішла наперед до Мостів Великих до води, саміж човни з малою обсадою поїхали двома фірами.

Прибули ми туди в год. 14 і розбили над Ратою табір. Три шатра, два човни й посередині ватра — це те, що приманює людеї здалека до себе, приневолює їх постояти, обдивитись і потім піти домів, хитаючи головами. Це все могло бути також і в Мостах, тільки що вони занадто жидівські. І замість всіх тих головою киваючих людеї прийшла лиш купа жиденят, так що дижурний, ради пластової тайни мав велику приємність гнати їх при помочі Адя й Чачі від табору. Ціле поплудне пішло на уцілювання човнів.

Мандрівна братіє! Коли тобі колись прийдеться бродити по тих сторонах, приїзди обовязково до Мостів на нічліг. Підти там над ріку, що зовється Ратою, а

найдеши на зарінку серед будяків і хабаззятри рівчакі і ямку, що означає, що там колись стояв перший водний, мандрівний пластовий табір.

І все одно, Скоб ти, розвідчик, чи В. П. К., розбий ти там шатро, а коли тобі вночі розіб'ють голову, чи кавалок руки, не дрися, як старе простирано, а спіми тих, що їм перед тобою розбивали, не розбіраючи, чи вожд, чи ні, і спіми славного обозного Березюка, що перший зробив з весла шаблю, наче Бог з темряви світло.

Вибач вікніці за поетичних цих слів кілька, але всі вони випливають з тої п'яної радості по побіді над ворогами, що крихто і злобно досить хотіли виказати боєздатність звичайних парканових штахетів, вибравши собі за мірило опору і сили мирних «члонкуф пластуна».

Що до подрібного перебігу «шпарги» починаючи від вивозу: «Chlorcy, ile was tu jest, chodźcie na pole walki!» аж до купання в ріці в год. 1. вночі, то все воно найлучче розповідь кожний з таборовиків, бо було стільки цікавих моментів, що годі стямити.

III.

На другий день коло полудня покинув водний табір з тяжким жалем і животом гостинні Мости, пслатавши діри в човнах і головах, чим попало.

Ізда була чудесна! Рата, хоч пливе помалу, на рати, і кількома ратами зливається в головну Рату, всеж таки води має досить, а на шість весел їдуться досить солідно. Крім того дбала за нас природа, мати всіх волоцюг, і щоб на мілинах не бракло води, падав легенкий дощ, а вітер йшов проти води, щоб нові Запоріжці, борони Боже, не потребували здержувати човнів.

Та назва «нових Запорожців» прилипла до таборовиків ще на Раті й так нас відтак все називано всюди, де ми причалували. Та можна це пояснити будовою човнів, а три пари весел, коли рівно йдуть, всежтаки імпазантно виглядають.

З поодиноких таборовиків Perezвано тоді тільки Чачу, що сидів при стерні, Карпом Летучим і було йому від тоді два імена: одно сухе, друге мокре.

Дощ і ніч казали нам висісти в Сільці Бельськiм і шукати теплого огнища. Прання небесне було солідне й хлопці всі виглядали, як помоклі Скоби. Тим більший був розуміється, фасон. В делегації до священника пішли Маркірандо й Чача й по кількох реченнях була хата, кухня, серця, а що найважливіше стодола отверті. Шлюмерок був, розуміється, завзятий, бо попереджений пиріжками, смаженицею, молочком, чайком, хлібцем, булочками, а трівав за огляду на ранній дощ годин кругло 11.

Рано 7/VIII., я вже сказав, падав дощ.

Дощ — то є чудесна річ, часом просто неочікувано чудесна річ!

Шановний Читачу! Не мучив тебе описуванням всього, що водний табір зів в Сільці і лиш натякнув. Але рано 7/VIII. абсолютно нічого не сталося, крім того, що ми вирушили в дальшу дорогу і мокли, як сливки в компоті, а що не можна в хроніці пропустити одного дня й написати на тім місці одне те слово: дощ! так, будь ласка, прийми ти від мене цих скромних кілька гадок про дощ!

Д ш — то є дощ, зачавби Старий Мурлика, і хочби він може навіть не зовсім подобав на дощ, то всеж таки він є — дощ! Ця залізна певність дає і мені деяку змогу — про д ш сказати. На приклад мігби хтось сказати, що дощ не паде з синього неба. Я цього не скажу, бо 7/VIII. падав дощ з синього неба, і то синього, як волошки, і то дощ, як з ведра. Це бачиш, є один новий доказ і в тім напрямі требаби змінити всі підручники географії, а другий це те, що дощ є мокрий, що перед ним можна скритись у воду, над якою то квестією переводилась жива півторогодинна дискусія між залогою «Хортіці».

Всежтаки під вечір випогодилось з всім і табір пристав під Сокалем над Бугом, бо Бугом йшли ми вже від полудня. Тут був звіт і змийний обід, а по півтора години їзди були ми вже в Сокалі. У др. Волсянського найшлась саме добра стодола, ну і в дповідна скількість сіна, журитись не було чим.

IV.

Сокаль є то град з визначним орієнталістичним характером. Життя в нім починається з 20 години вечора, а на Бесіді з 22 год.

Пані в Сокалі перфумуються з дуже великою самопосвятою і самопожертвою, що свідчить о їх добрім серці і злім носі.

Панове в Сокалі ходять в довгих spodнях, в дуже довгих spodнях. тож за голинами пластовими колінами оглядаються всі по десять разів.

Пані і панове разом стараються при тім на корзі по українськи не говорити, що все разом взяте свідчить о культурі їх великій.

В Сокалі стрінулась «стара війна» з проф. Юрком Могалевським, з яким зналась ще зі Львова, й провели з ним симпатично весь вечір при чайку, рисунках і легкій розмові. Проф. Могалевський — це один з цих Українців, що навіть в Сокалі остають Українцями. Його чисто українська вдача поставила нам чай, ще заки ми встигли привітатись, а по двох годинах вже нам годі було розстатись. Та сурма просурмила і треба було йти спати, а можу запевнити, спалося нам добре.

Ви не були в таборі? Це шкода! Ви зналиб, що за розкші, коли Ви зтягнете вперед з сусіда з ліва коц, (мовляв і так тепло), і коли він не пробудився, огорнетесь двома і засипляете, а тут Вам вже сурмач, знаючи, що Ви найбільший спюх, над самим вухом затрубить вставання. Тоді Ви з дивом стверджуєте, що Ви спали вже шість годин, а Вашими двома коцями вкривається сусід з права. І Ви тоді порозставляєте дижурному і сурмачеві фамілію по кутках і викинете братії з рота, подібно як Зевес Атену, сто чортів на сніданок, а в голові у Вас ще тисячі їх. В тім свисток на руханку і Ви рухаєтесь. А за кожним рухом один чорт вилітає, за кожним згинанням три і Ви раптом стверджуєте, що Ви їх всіх викинули і спокійно усміхнені Ви сідаєте пити какао. А потім вже є робота.

Крім звичайних таборових занять доповнили ми ще того дня харчеву скриню, а потім братія дала нагоду др. Волосянському виказатись знайомстю рідного міста. І треба йому признати, знає він його краще, як Микола Горубець бо від старшої бапти до наймолодшої жидівки.

По обіді відійшли ми в год. 15-тій, провіджені третьою лодкою, трома пластунами і трома господарями: зігнувшись в три погібелі тягнули веслами в три пари. Підбаворені чорною кавою і рожевими словами проф. Могалевського йшли ми так в синю даль невідому й прибили вечером до Старгорода.

Старгород, хоч більше старий, чим город, має бути місцем, де колись стояв табор Хмельницького й ми забавились в нього й розбили на тімже місці наші шатра.

Старий Буг немало здивувався, коли побачив таких нових козаків, коли в сяйві вогня замигтіли їх лица, коли в темну ніч понеслась їх свобідна пісня.

Тут мали ми першу варту на низах. Це так буває тільки раз, коли на небі зацвітуть зірки, а в воді плюскається риба, коли між шатрами палає вогонь і по полях лине широко, безжурно пісня. Тоді найбільш пробуджується та сила, що казала Чортами Лісовими стати, що гонить нами по землі нашої повздовж і впоперек, по лісах, по горах і по волинських тихих водах. Тоді щось таке невідоме розпирає серце, що воно трохи не лопне. Це ті хвили, коли Кравців Богдан, архидієко, сідає і пише свою «Дорогу», а в Янкля проявляється потреба «реву сили».

В тім так поволі протяжно засурмить сурма на спочинь і ми йдемо стати. Лиш не думайте може, що ми розкиснемо й не можемо заснути! Ні! Ми тоді спимо, як забиті.

V.

Рано 9.VIII, пробували ми нашого щастя що до «рибуїв», але цим разом воно

не показалося великим і ми відпили заведе-ні нашими рибацькими здібностями.

В тім місці мушу згадати про один наш прибуток на Хоргниці, про нашого неоціненого Паташонця, що вправді вже й перед тим був між нами під скромним назвищем Довганика, котрого ми однак аж тепер відкрили. Що це є — Паташонцьо?

Паташонцьо — це не жарт, не вилучка табор-ва Паташонцьо — це Паташонцьо!

Ви бували може часом в кіні? А бачили Ви там фільм: Пат і Паташон, як моряки? Ну, от представте собі, ідем ми так і бачимо, сидить Вам тут в човні Паташон і черпає воду. Такийже сам Паташон і так само черпає такимже самим черпаком воду! Ясно Вам? Можете собі тепер представити нашу радість з того приводу. Наші весла подвійно занурювались у воду, а сонце смалило подвійно наші плечі. У нас же був Паташонцьо.

Коло полудня пристали ми до Голубя й зварили обід, а що спека була страшенна, тож аж коло 6 рушили ми в дальшу дорогу. Ми рішили їхати ночью, щоби надробити втрачений час. Нечайно напереді хтось скрикнув і скочив у воду.

Я сидів тоді при стерні, коли це знов два, знов два і раптом я теж крикнув і скочив у воду.

Я до сьогодні не маю повного образу, як це могло все виглядати. Я знаю лиш, що мене щось ударило по грудях, вирвало стерню й скотило назад у воду і я укrywся своїмиж власними ногами. А доперва, коли я вже доходив до дна, я пригадав собі, що це всі так, і щоб я кого під водою не копнув. Рівночасно подумав я про це, що я в однострою і можу згубити капелюх, і хватився одною рукою за голову, в тім другою діткнув дна й ствердив, що там мусить бути води до 5 метрів, бо дуже довго йдеться долів. Тут переконався я, що людська думка зуміє, коли треба, машинально працювати, бо поза тими всіми думками (всі вони автентичні!) тямлю, я прийшов до переконавання, що це нас линив від порома мусіла струнути, що Паташонцьо слабо плаває, що те, що тепер мене вдарило хвостом по лиці — це щупак, або сом, (шкода, що рукою мушу держати капелюх) і що мені мусіли замкнути всі нотатки і записки, не говорячи вже про сірники-одинокі на табор. Крім того мав я, як виривав з води готовий плян, який однак до нічого не придався, бо тимчасом вода човна забрала і я взагалі нічого не бачив. Питьма булаж така на воді, як і під водою. Вкиці й не чути було, щоб де хтонебудь рухався і хоч я навіть раз гукнув, ніхто не відозвався.

Тодіж то я постановив, що вправді в однострою плавається досить добре, але обійдеться й без того і я поплив до берега.

Та тут зачалась доперва правдива Одисея, бо берега не було! бо беріг — це самі плавні безконечні, з хмарами «гусів», а всі вони зачали приймати грізну поставу! Я вправді не дуже боюся звіратись нищої сорти від чоловіка, поплив однак до другого берега і застав — те саме. Це зоветься попати між Скільку і Харибду, бо: тут ті самі плавні безконечні з шуварами і трощами, з болотом і «гусуями» в грізній поставі, лиш без сухого берега, деб можна стати ногою, а там пробувати було стати — це означало втопитись десятих разів гірше, бо в болоті. А я чомусь особисто волю — воду.

Але бував часом в нещастю, що сама нещаслива причина нещастя стає щастям в нещастю.

І тут воно так було. Бо випливши назад на воду, я нагадав собі туж саму лину, що нас постручала у воду і зрадівши з такої мейстофельської гадки, мовляв, зверну сяду на неї кляту, що мене трутила, я поплив проти води.

Та не довелося!

Не щоб втопився, бо тоді, хоч як то прикро, громадяне, не писавб я мабуть цієї хроніки, але попливши хвилини з дві почув я перед собою крик. І в мить нагадав я, що «Скоб», наш другий човен плив за нами й відстав був попереду. І от саме лучилось з ними те саме, що з нами. І тоді мені страшно жалко стало, що я не доплив раніше їх до линви, бо був би виліз на гору і глядів, як вони полетять в воду. Але і так мав я те велике плюсь, що за другу хвилину надплив порожний човен і я вихопився на гору, а тоді вже криком зібрав товаришів.

Що тут дальше оповідати! Скупались всі здорово, добре що нікому сом нічого не відгриз. Зловили ми трохи нище й другого човна й прибили до першого сухого берега, що стріли, бо дальше плисти бракувало весел і фантазії. Зарились ми тоді в копицю сіна й перекуняли три години, а як лиш зачало світати, ще сонце з годину не сходило, поїхали ми шукати весел. А збирали ми їх до полудня! Так і не снідали і не обідали, лиш плили, бо сірники замочки, а до людей приставати не випало, бож — однострої були мокрі.

А на вечір стали ми у Устелугу й попрощались з Бугом.

Воно все було добре, бо і Паташонцю навчився добре пливати, мусів, лиш мені одному жаль, чому я не підплив скорше до линви й не зобачив, як тамті летять у воду. Лучче булоб описувати. Та вже пропало. А так попрощались ми з Бугом й поплили Лугою проти води до Володимира.

VI.

Після різних теорій, різних публіцистів ми галичани-провансали. Заскорузі ру-

тенці й годі. Для нас немає нічого понад рідну Зарваницю і Пациків, а людей зі світа не уважаємо людьми. Це така істина і так її всюди підчеркують, що і я повірив. (Як же тут не вірити? Це теж булоб провансальство). Та прихавши до Володимира, переконався я, що я не я. Себто так: коли правдою є, що для галичан нема нічого милішого від Зарваниці, то я не галичанин, одним словом я — не я. Я ще навіть ніколи з так великою приємністю не вимовляв назви жадного міста, як Володимиру.

Во-ло-ди-мир!

Скажіть, чули Ви коли кращу назву? Я, мушу признатись, ні! Володимир! В тім однім слові відчуваєте всю повноту, всю мелодійність мови! Я писавби до Володимира листи часто-часто, щоб тільки одержати відповідь, взяти листа в руки й не отвираючи, прочитати поштовою печатку: Володимир. Ви мене зрозумієте, Володимирці, що я цього не зроблю, бо на тій печатці буде: Włodzimierz.

Так подібно було мені і, я думаю, і другим коли ми ранком 11.VIII причалили у Володимирі під собором.

І це додатне вражіння остало нам чомусь до кінця. Хай буде, що там кацапня, що мало свідомих, ще менше поступових, Володимир перше волинське місто прийняло нас не лиш гостинно, але й щиро.

Зачалося від обіду у д-ра Полянського. Я властиво вагаюсь, чи назвати це обідом у д-ра Полянського, але факт є, що ми до нього пішли на обід, і ні до кого инчого і що ми того дня обідали. Тож, хоч як не люблю минатись з правдою, пишу, що зачалось від обіду у д-ра Полянського, а властиво зачалось від того, що ми облягли його дім чорною хмарою в той час, коли він після всіх можливих припущень, мусів сідати до обіду. Та цим разом ми завелись. І хоч як нам прикро було це, ствердили ми входячи, що д-р Полянський вже по обіді. І вслід за цим пішло зрозуміле реторичне питання шановнго доктора: Панове вже по обіді, правда?

Шановний Читачу! Позволь мені затягнути чорну заслону на ділання і маневрування першого водного, мандрівного пластового табору у Володимирі на Волині аж до хвилини, коли ми, зложивши шлункови офіру, виходили з найлуччого ресторану у Володимирі і позволь себе заспокоїти, що водний табір голодний не остав і що його це нічого не коштувало.

А відтак пішло все як на маслі і ми були півтора дня між своїми. Чи це був д-р Полянський, чи пластова братія, чи повні темпераменту Володимирські краєвиці, чи це була гутірка в дмовіц, чи прохід, чи купіль, ніхто не мав чим поскаржитись, всюди було добре і всюди був на братію великий попит, а ще на пам'ятку приніс старий мурлика фляшку оливи.

Це не є гріх, одержати пам'ятку, хіба що може трохи дивно виглядає, коли ця пам'ятка-олива. Але представте Ви собі: Відпроваджуєте Ви собі дівчину домів і чуєте раптом шуму, що відпливають. Ви тоді бете в дах, чи як там прийдеться, біжите і вскакуєте. І аж коли Ви відплили, бачите, що в Вас олива, яку Ви несли дівчині. Після мене, вазеліна лучча, але й олива здалась. Окуття були і так не машині. А впрочім дарованому коневі не глядить ніхто в зуби.

Це так, гарно, коли Ви йдете, відїжджаєте, на беріг вийдуть Ваші знайомі, одні давніші, другі з цих останніх двох днів і Ви їм гукнете тричі «Скоб», піднесете прапора і перед Вами вже лиш далє синя, невідомо. Вдарять весла по воді та поволі, поважно струснеться Хортиця, тоді Вам коло серця стає трохи пусто — трохи тужно, Ви спізнете спільну ватру з володимирчанами, але Ви певні, що це не лиш Ви так. І тоді плинете й не чуєтесь, ми-не година, дві і вже Зимне.

Так плили ми до Зимного.

Старий монастир в руїнах. Церковця з 12 віку. а там і нова вже стоїть. Та найцікавіше зо всього це льохи під монастирем, глибокі і зимні. Полазили ми тут чо схочу й даліше поплили, а на вечір стали вже в Сільці Володимирським.

Є собі така пісня: «Де згода в семействі». Не знаю, щоб вона мені колинебудь давніше подобалась. Мельодія в неї дідівська, а слова надто вже пацифістичні. Та відколи ми були в Сільці, стала вона для мене другим: «Мир вам браття».

Цеж вже такі трохи цікаво виглядає, коли ми приходимо в вечір до незнаних людей і питаємо, чи не відступилиб вони нам стодоли, і по кількох словах (не минуло ще дві мінати) сидимо всі і співаємо: Де згода в семействі! Я, признаюся, був таки трохи заскочений, бо аж опісля спостеріг, що Міша і Гріша між собою по російськи розмовляють, а пані матка до Курерка сховали Русский Голос. Та вже годі втікати, тимбільше що до нас господарі відносились дуже добре і дуже чисто по українськи, починаючи від мови, кінчаючи аж — на пропам'ятні книзі.

Я зовсім забув про ту книгу, до котро-вписувались наші господарі, гості і знакомі, а найдеться там не одна цікава, цвіт-ка хоч і не одно шире слово.

Користаючи з наших строгих приписів ми встали і відплили, ще заки наші господарі повставали. Володимирчани, що нас проводили своїм човном аж сюди, вернули ще були в ночі.

VII.

Я особисто, громадяне, не вірю в за-бони.

— Оце, кажуть, кітка вам дорогу перейшла, завертайте з дороги!

Або:

— Чи бачите, як сороки крутяться коло вашої хати? Будуть гості.

Отже не в'р'ю! Перейшла кітка, так, видно, їй туди дорога, а мені що? А що до сороки, то вже зовсім ні! Скорше вірю, що будуть гості, коли вам поліціант коло хати крутиться. Але й то не все. Часом ждете тиждень, а то й довше, а він не прийде. Кіт йому дорогу перебіжить...

Але мені не про те.

А от вірять ще люди, що чоловіка часом блуд вчепиться. Я, розуміється, й того не лякаюсь, але, мушу признатись, в Сільці повірив я і ми всі повірили в блуд. Так і вчепився нас, так і водив весь день, а в вечері привів на теж саме місце, звідки ми виплили. Як воно було — мені не-ясно. Хоч і тяжко, щоб в таких справах було щось ясне.

Виплили ми рано, погода нічого собі, риба у воді плюскається. плывем.

Плили ми так дві години і все добре, аж тут гов — даліше не піде. Зі всіх сторін беріг, хіба назад.

Ми й завернули і знов ніби добре, знов проти води. Пливе ми, пливе годину, дві, погода нічого собі, риби гук, минула ще година, поспівуєм, аж тут гов — даліше не піде. Зі всіх сторін беріг, хоч бери й з місяця завертай!

Ми й завернули. А тут, треба Вам знати, навколо шуварі, комиші, світа божого не видно. Завернули ми, пливе. Дивимось, так і знов проти води! Що за мара, думаєм, і сюди плили проти води і назад вертаємо проти води, кудиж вінціці та вода плыве? А після мапи, ми вже, бачите, й мапу витягнули, після мапи все в порядку. Туди плили, було добре, сюди пливемо і також добре.

Пливе ми одну годину, тут вже і сонце сідає, вже далі смеркати буде, а ми пливемо і пливемо. А шуварі чим раз вуще сходяться й вуще. Вже і сонце не гріє і риба коло човна не плюскається, вже й веслувати не можна, так вузько. Заплили ми в очерет і ні вперед, ні назад. Що тут робити? Повитягали запасні весла, всі взяли до роботи, по комишах, по трощі, то так і перепхали якомсь. Вийшли ми на чисте, дивимось, а цеж і те місце, де ми рано виплили. Тож то радість була велика!

Але ночувати в Сільці другий раз таки не хотілось. Зварили ми рибу, зіли й даліше поплили, тай виплили коло млина в Маркоставі, і хоч нам не подорозі було туди плисти, та що робити! Заночували вже, а на другий день вертали аж до Чесного Хреста.

Тут і дізнались ми, що блуд, що нас весь день водив — в мапі бо в Сільцях плавні зачинаються величезні і три річки в гору йдуть, а на мапі є лиш ставок і одна ріка, тай то не там, де треба.

Я й даліше, громадяне, не вірю в заботи! Але в блуді тяжко не вірити, а головно, коли вони — в мапі!

VIII.

В Маркоставі дістали ми одну добру науку. У вечір закинули ми, лягаючи спати, сіті на рибу. Та коли рано прийшли вибрати рибу, її вже не було. А добросердний дядько пояснив нам, що то він випорожнив, цей хвалив, що добра вловилась. — «А ви не журіться», закінчив він. — Риба, то дар божий. Вам її тепер і так не треба, а до полудня не одні сіті стрінете, так випорожніть і йдьте з Богом. За годинку туди нова уловиться».

І з незрозумілою для нас щирістю додав ще раз, що такі добрі наші сіті, бо добра рибка уловилась.

Що ми мали робити! Подумали й прийшли до переконання, що дядько добре радив. Тай не одні сіті відтак випорожнили.

Щож, за годинку нова рибка уловиться, Цеж — дар божий.

IX.

Це було 15 серпня. Псяча зоря піднялась на небі найвище, і був поганий на загал день. Поминаю, що ми мусіли веслувати весь день без перерви, щоб надробити блуканину попереднього дня, але сонце жарило страшно, не було чим диxати і почала появлятися болотяна горьчка.

Ми вже від Володимира не мали води. Це — погане почуття, плисти по воді, мати її під і навколо себе, а не мати води, такої доброї води. Бо кругом болота і, хоч як хотілось пити, пити її було годі.

Червачинський перший почав горіти. За ним ще дехто, а в усіх було видно зміну, хоч ніхто до того не признавався, та всі вони мали горьчку.

Ще гірше було з їдою. Останки хліба зіли ще ночуючи в Сільці, а блукаючи відтак весь день не стрічали нігде людей, деб можна щось дістати. В Маркоставі, хоч і до села ходили, так в селі хліба вже давно не бачили, на новий ждали. Хоч і ночували ми в млині, так млин ще не мов, ще не було що. Погано було пити пісне какао на стоячій воді без хліба.

Так ми і поплили. Руки машинально тягнули весла, лиш немашені окуття скрипіли під такт ударів, лиш очі горіли, уста пекли, ми їхали.

Тільки від часу до часу ставав дехто, клав весло до середини й скакав у воду. І хоч це було проти приписів і в инчий так грозив за це карний зв'їт, того дня всі сиділи тихо й ніхто не звертав уваги, а Адьо брав мовчки покинене весло і ми — плили.

Було нам по дорозі коло полудня село

Бутковичі. Тут пристали ми, щоб зварить обід. Та і з обідом не повелось якось. В селі нікого не було, все в полі при жнивах, а як часом і був хто, нічого не можна було дістати.

І ми поплили знов. Знов ударили весла по воді, заскрипіли окуття, занурилось стерно, Хортиця струснулась і пішло. І так година, дві і аж до вечора. І вже зовсім смерклося, як добилися ми до Біскупич. Тут постановили ми переночувати. І тоді шепнув хтось, що це Псячі дні і що 15 Псяча Зоря на небі найвище.

X.

Воно пішло все дуже скоро й ми за пів години сиділи на софі і слухали Tango milonga. Нехай і так, що хотіли ми ночувати в шатрах над водою, нехай і те, що пішли лиш купити харчів. В селі довідалися ми, що є кооператива, що заложив її священик Українець і що він дуже порядний чоловік. І так воно було, що ми забавились в його господарів, а він в нашого, і він їв нашу рибу, а ми від нього все инче, а за пів години ми сиділи на софі, розмовляли про різні, преріжні справи і слухали Tango milonga.

Це був перший раз, що ми потребували одпочинку і ми його найшли. Так і сотворений був весь той дім на одпочинок і одпочивав в ній священик Куделко, що перебувши всі уряди на Україні став на старі літа священиком в далеких од людей закінених селі, відпочали в ній ми.

Це був дивний вечір і задля нього варта було блукати весь день в Сільці і перебути ніч і день горячки, труду і голоду.

Ну і — поїхали ми. Це всюд так. Хоч і дуже не пускала щебетлива Нуся, хоч і дуже не хотілось.

XI.

Я так розкис споминаючи Біскупичі, що трохи не забув ще одного цікавого випадку. День перед нашим приїздом стрінувся свящ. Куделко з поліцаєм і той йому сказав, що на другий день будуть в Біскупичах пластуни з Львова.

Можемо бути горді, що наша слава ішла не лиш за нами і з нами, але геть далеко перед нами.

16.VIII. рушили ми даліше горі водою й заплили на вечір до Локач, малого містечка. Заночували тут в шатрах, раз так над водою й на другий день найняли дві фіри, щоб перевезти човни з Орешки на Полонку, зі сточища балтійського на чорноморське (Буг — Стир). Сам вододіл дуже низький і нам прийшлося іти лиш 16 км. до Садова. Човни поїхали на перід і по малій авантурі з візником спустили ми по полудню їх в Білому Стоці на воду, на малий доплив Полонки.

Це була одна з найгірших партій — Пелонкою до Стира і Стирем до Луцька. Безконечними плавнями, шуварями плили ми, пробиваючись через ліси троші і комишів, а як наставав вечір, розбивали тут таки при воді коло човнів шатра й спали, мов забиті. І так до понеділка.

XII.

На Спаса переконався я, що можна бути Богу духа винним чоловіком і попознати проступок з 58 §.

Подумайте лиш, що ми змаргані і знуждовані підпливаєм під Луцьк і для фасону співаєм »Червону Калину«.

І на стрічу нам пиплили луцькі хлопці. Вони, розуміється, в ніч не хотіли нам уступати і ми дружньо співали даліше »Червону Калину«.

І хотів пех, що цей великий будинок над водою, який я особисто уважав за 7-ми класову школу імени якоїсь там княгині, а Старий Мурлика за монастир дівочий, не був ні школою, ні монастирем, а Івановою хатою.

І коли ми докінчуючи Червону Калину співали, що ми наших братів Українців визволимо, показалося, що там повно братів Українців, і що вони наш спів дуже дослівно взяли собі до серця.

Що тут случилось, громадяне, годі оповісти. Тамті давай махати руками, і в крик. Слова власного чоловік не розумів. Тут десь взялись жиденяти і на нас пальцями; Кік, які відважні, там десь жінки купались і в плач, ба й сторожа вискочила.

Доплили ми вкінці до Луцька і розв'язали водний табір чим скорше.

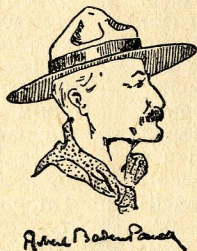
XIII.

Човни остали в Луцьку зимувати, щоб на другий рік звіти таки зачати.

А таборовики розіхались. Одні до дому, другі до Берестечка, а треті там таки остали. Воно все так буває.

І колись зійдуться знов може два-три з того табору в інчій товаристві, може десь розпалить ватру й будуть оповідати. І від їх слів віятимуть вільні волинські вітри, зорітиме небо тими тисячами квіток, як над Бугом, чи там в далеких Локачах. В тих словах буде може відбиватись погана болотня горячка, буде труд і загоріла упертість, а може Чорвона Калина і могучий зов ватри з Луцька, останньої нашої спільної ватри: »Ломіть кордон«, а може відібеться в тих словах спокій з Біскупич і розміряне Tango mi-longa. Хто знає?

Львів, 5, вересня 29.

ПУЗОН.

З ХРОНІКИ. Л. Ч. на Поділля.

(серпень 1929.)

Є нас сімох: Моріц, Буна, Влодко, Мемель, Дусько, Пузон і Ромко. Маємо: 3 шатра, 1 казан і одно полотняне відро (то для одного з наших, котрий все казав, як мав повну фляшку води, що має лише »трошки«). — Станиславів. — В почекальні стрічаємо Верх. Отамана, що їде до Водного Табору. Будемо отже йому товаришити. Пересідаємо раннім-ранком на поїзд, що їде до Палагіч а даліше до Товмача,

Красо України, Подолля.
Розкинулось, пишно, весело.

Л. Українка.

висідаємо тут, переходимо через містечко (без сенсації) і ідемо вже трохи подільським краєвидом. Властиво ми ідемо гостинцем, а одушевляємося краєвидом. Обливає нас також перший подільський піт. Дорога м'ягка, де-не-де дерево а Влодко видить навіть обсерваційні вежі, Переходимо через Олешу, відпочиваємо у гостинного газди, з котрим розмовляємо і в котрого пемо перше подільське квасне молоко.

Буна одушевляється тонкою соломкою на капелюхах (він інженер від будови машин). Підвозить нас газда фірами, що йдуть у поле аж під сам Ісаків. Село гарне, довге лежить трохи на горі. Стрічаємо тут перші грядки управлюваного тютюну. Сходимо стрімким типово подільським ярм до Дністра, оглядаючи вівці, що попритулювались до стін шукаючи холоду і спиноюємось перед широкою, сильною, сіравою течією Дністра. Він тут творить легко вигинний закрут. Правий беріг є порослий кущами і високий, лівий майже плоский. На лівім березі, над дубовим гаєм має синьо-жовтний прапор. — Се Водний Табор. Як ми гостювали у Чорноморців, описав Мемель. Я лиш одно. Ми й не чулись, як два дні минуло і ми мусіли йти далше. 4./VIII. ранком відпроваджує нас обозний з Боком (пес Яра) аж майже на гостинець, що веде до Золотого Потока. Ідемо ним. По боках панський ліс »ostrzeżeniaми i linjami«. Гостинець іде просто на північ. Переходимо попри чудесний яр Дністра коло Раківця, та на жаль по боках дороги замість пишних ланів збіжа стрічаємо вже майже всюди полукипки. Майже незмучені доходимо до Золотого Потока. Правда, по дорозі дає нам Дусько трошки меду, і сам їсть трошки, а Моріц каже, що мід скріпляє серце. В Золотім Поточи сьогодні рим.-кат. відпуст. Мимо того багатого наших людей. Подивляємо чудесні вишивки, густі о геометричним взорі, а Буна звертає увагу на оригінальну зачіску (a la mis Поділля). Перед містом стрічаємо якогось Луговика з визначними інсигніями і іконотасом на грудях. Ідемо далше. Дорога майже однастайна, ідемо раз в гору, раз в долину, переходимо два села і вкінці доходимо до Бучача. По правій стороні дороги під самим містом видимо великі гангари і ковбасу в воздзі Тут військові маневри. Бучач — оригінальне місто — вулички круті, стрімкі, доми порозкидані по узгірях. Але цілість гарна. Ідемо до Гаїв, де заходимо до п-ва Казновських, своїх Мемелька. Приймають нас тут дуже гостинно, так, що Ромко вперше починає кліпати очима з усміхом, мимо своїх свіжо прибраних міхурів. Сьогодні зробили ми 38. км. — Рано ідемо до Рукомиша, щоби витягнути Барана Романовича на прогулку. Спеціальністю Рукомиша є чудесний туш, що спадає з висоти 5 м. Замість того, щоби ми Б. Ром. витягнули, він нас тут всякає, так, що виходимо аж на другий день рано. В руках держить Дусько гордо Л-чортівський прапорець обведений синьо-жовтою опаскою, котра вийшла щойно

з білих рук панни Нусі. Дуськови заходять окуляри мракою зі зворушення, коли нагадає собі хвилину, в якій складав поцілуй на її руці: з подяки за виконання опаски.

Рано пакують нас п-во Казновські на віз — і ми ідемо до Улашковець. Бучач має неабияку сензацію. Пластун — цей до того на возах — тут рідкість, та ми з висока подивляємо краєсу Бучача, не звертаючи уваги на захоплені погляди Жидів і поліцаїв. Переїздимо через міст на Стрипі. Через той міст десять літ тому взад віхав Шаманек перед передними стежами з розгоном до Бучача. Тут обсипали мешканці Бучача його авто цвітами і оплели тим ентузіазмом, який не опускав того чоловіка аж до смерті.

Дорога до Трибухівця і через село підноситься стрімко в гору. Ідемо серед розлогих подільських ланів. Жар. Скидаємо сорочки, гріємося на сонці. »Ідеш оттак — як каже Буна — лежи собі безжурно на возі і нічого тебе не зворушує; ні це що поміж ребра давить ложка, що вистає з якогось плечака, ні це, що Влодко хвалиться якимсь женцем, що от голих варятів везе на Кульпарків, ні це, що Мемелько конче хоче навчитися трубити на Моріцовій трубі так, що нам мало барабанчики не потріскають«. — На сему годину вечора доїздимо до Улашковець. Місточко в ярі, частина його однак на лівім досить високім березі Серету. На правім березі високо над ярм в самім закруті Серету видно церкву. Се монастир Василіян. Витасмося з батьком нашого віцемаршалка о. Тарнавським, лишаємо наплечники і поринаємо в ріку. Тут Дусько грунтує. Вода зсгає йому лиш по пахи. Цілий вечір і при вечері розмовляємо з о. Тарнавським, співаємо, так само переводимо і передполудне слідуячого дня. Пополудни ідемо фірою о. Казновського до Глубічка а звідси лишаючи наплечники у дуже гостинного тогож о. Казновського ідемо острим маршом до Більча Золотого, щоби оглянути славні тамошні печери. Мемелько вертає з Глубічка додому вчитися. Дорога рівна, як стіл, тому скоро вже оглядаємо прегарну, майже швейцарську панораму Більча. Положене в ярі, окружене вінком-короною гір покритих темним лісом виглядає село чудово. Де-не-де стерчить з ліса гіпсова скеля. — »Всього навчим, тільки дайте взяти свої гори, ті останні, бо взяли вже і поле і море«. — Знаходимо провідника по печері Максима Перуна і під його проводом злазимо в печеру. Вхід дуже стрімкий, майже прямовісний. Кожний з нас присвічує

собі дорогу свічкою і оглядає з недо-
вірям темні, почорнілі від копткої стіни.
В печері зразу дуже холодно. Входимо
до малої кімнатки, в якій розходиться
на всі сторони пять коритарів. Ідемо
одним з них. Виглядаємо як тіни з свіч-
ками в руках. Під ногами вогко, міс-
цями болото. Час від часу гепне ко-
трийсь капелюхом о вистаючий камінь
і зітхне. Стіни хідників вигладжені во-
дою, мовби людською рукою. Місцями
кришталі творять малюнки на стінах
а в однім місці на стелі якби стать
жінки з ореолом довкола голови. Блу-
каємо біля години стрічаючи декуди
по кутках людські й звірячі кістки.
Хідники розширюються часами в тро-
хи вищі і більше просторі кімнати.
Вилазимо. Вдаряє нас горячий, душний
воздух. Втікаємо перед хмарою до Глу-
бічка. Та перед самим селом обливає
нас зливний дощ. В Більчу стрінули
ми п. Кандибу, археолога, сина поета
О. Олесья, якому обіцяли на другий
день цілий день помагати при розкоп-
ках. По смашній вечері у п-ва Казнов-
ських поринаємо в обійми Морфея на
м'яккім сіні. Рано-раненько будить нас
Дусько, що остав в Більчу разом з п-
мом Кандибою і ми поспідавши і подя-
кувавши за гостину відходимо двійка-
ми. Гордо і свобідно лопоче над на-
шими головами наш прапорчик. Дохо-
димо до Більча на десяту годину, ли-
шаємо наплечники у о. Гребенюка і
ідемо до печери перебрані в гірші рі-
чи. Злазимо в гллуб і починаємо копа-
ти. Скрізь в печері повно напливової
землі. Коли розітнемо її прямою по-
казуються дві смужки вугілля, кожда
на 2 мілім. завширшки. — Се сліди
вогниць і рознесеного з них вугля пе-
редісторичних людей. Межи смужками
знаходимо багато кісток, великих і ма-
лих, плоских і довгих. багато мальо-
ваних черепок, сліди охри, а навіть
декотрим повелось знайти веретено,
ігли і кільце з намиста. Видно перед-
історичні люди не були такі дуже лі-
нівні — ба мали навіть свою туалету!
Робота наша в печері дуже цікава,
лише досить зимно. Знахідки, як ка-
же наш архельог з кінця камінної а
початку мідяної доби. Складаємо зна-
хідки на три купи і відходимо. Ночує-
мо у п-ва Гребенюків. Рано встаємо
о 7-мій, пращаємося з боєм серця з
панною Надею і нашим археологом
і відходимо скорим маршем в напрямі
на Королівку. Ще перед вимаршом
покидають нас: Баран Романович і Ду-
сько. Наша п'ятка пердоходить через
Ярямпіль, Королівку і задержується
в Сквятині серед села на відпочинок.
Скоро окружає нас громада селян з
котрими через годину ведемо оживле-

ну розмову. »Але »вони« десь Вас не
люблять« — каже один старший селя-
нин, кинувши оком на наш тотем і під-
кручуючи вже сивого вуса. Ми сміємо-
ся. Пращаємося з людьми і відходимо.
І знову лопоче моторно над нашими
головами Л-чортівський прапорець.
Сквятин лежить в прегарнім ярі. До-
ходимо до Кривча, котре ділиться вла-
стиво на два: на жидівське з чорними
темними дахами, що лежить на горі
і укр. місточко положене більше в до-
лині. На горі також є руїни замку. За-
ходимо до о. Назаревича, лишаємо
наші наплечники і ідемо оглядати чу-
дovu печеру в Кривчу, котру відкрив
Українець, інж. Гутковський. Тепер про-
відником по печері Поляк. Сама вона
під опікою Староства. — Печери в Крив-
чу не мають ніяких слівід людського
життя, зате під зглядом краси стоять
далеко вище, як печери в Більчу. Чисті,
незакопчені стіни, великі до 12 м.
високі салі, місцями гарні сталецити
і сталягміти, а міка блищить місцями,
як зеркало, чудово заломлюючи світло.
Печери справді такі гарні, як і все ин-
ше, що знаходимо на просторій укр.
земліції. Ночуємо у дуже гостинного
о. Назаревича, встаємо рано о 4-ій го-
дині і ідемо скорим кроком до Герма-
ківки, Ми рішили плат землі від Герма-
ківки до Копичинець переїхати по-
їздом. В Копичинцях спиноємося о год.
13, відпочиваємо і через Ніжборг ста-
рий і новий доходимо аж до Городни-
ці. Се вже під Медоборами. Ночуємо
у о. Берната (по о. Гребенюкови се
другий СС. якого стрічаємо), рано іде-
мо на Службу Божу Городниця село
велике і гарне. З розмови в домі о.
Берната довідуємося багато цікавих
річій про просвітній і кооперативний
стан повіту. Пращаємося по обіді з п-
вом Бернатами і відходимо в напрямі
до Товстого. Тут переходимо попри
статую Матері Божої, в якій на гру-
дех намальований червоний орел. Но-
чуємо у о. Іванчука. Познакомлюємося
ч його симпатичними донечками і
тутже представляє нам панна Галя за-
раз свого великого пса, що своєю по-
вагою і неповорушливістю становить
живий контраст до своєї влaстительки.
Ночуємо тут, рано лишаємо наплечни-
ки і ідемо над Збруч в околицю Кру-
тилова і Пуці. Красвид Медоборів по
одній і другій стороні Збруча так дуже
однаковий, що мимоволі злегка затис-
каються зуби. Оглядаємо келію пус-
тинника в Пуці і довго не можемо
відірватися від сего прекрасного закут-
ка. Вертаємо. Ночуємо ще раз у п-ва
Іванчуків і аж пополудні слідуочого
дня відходимо в напрямі на Грималів.
Минаємо його і ідемо нічним маршем

пильно вимішуючи черевиками солодко-каво-липке подільське болото і минаючи кургани на роздоріжжях. Доходимо до Глещави. Де-неде брехне пес. Вlazимо до недокінченої хати, що стоїть на краю села і засипляємо на підлозі. Рано виходимо о 4-й годині і приходимо на 11 год. до Теробовлі. Тут Ромко сідає на залізницю і їде додому. Заходимо до вч. о. дек. Мохнацького. В тім домі живі ще й передвоєнні пластові традиції. Найстарший син п-ва Мохнацьких інж. Славко показує нам передвоєнні числа «Пластового Табору» — а тепер веде в Теробовлі пл. курінь. Наймолодший син, Юрко, взявтий пласту, новик на укінченню. Теробовля чи не найкраще що до положення місто на Поділлі. Окружає його ріка Гнізна, а над містом вznоситься гора з великим камінним замком з грубесними мурами. Можна іти вигідно в чвірку, плечем о плече верхом того муру. Гора відділює Гнізну від Серета. На другім кінци гори зверненім більше до Серету стоять ще дуже добре удержані руїни монастиря Василіян. Відходимо з Теробовлі аж на другий день пополудни. Юрко відпроваджує нас коротшою дорогою через ліс аж до Струсова. Пізно вечером доходимо до Семиківцеь і нчуємо у дядка. Розмовляємо з ним, згадуємо минулі часи, а хазайка показує нам прегарний полтавський рушник, що його привезла з Вел. України. Рано відходимо. Задержуємося коло стрілецької могили в Семиківцях. Стоїть саїтна, велика, серед пустого поля. Кругом засіяне поле шрапнелевими і крісовими кульками. Кілька пригорщтих знахідок складаємо на могилі під хрестом. Переходимо через Слободу, де перечекуємо горяче полудне в тіні церкви. Тут привозить нам на ровері якийсь стрічний молодий чоловік глечик квасного молока. Минаємо Козову та Дібше. Тут краєвид змінється. Ідемо дорогою, що веться поміж досить високими горбми. На вечер доходимо до села Шибалина, що лежить під самою Лисонею і заночовуємо тут у о. Мігоцького. Рано відходимо на Лисоню. Виходимо стежкою на верх. Що крок, то більшої пошани набираємо до тих людей, що тут воювали. Яма коло ями, глущі і плітші, порозривані окопи, порозкидані консерви, понищені газові маски, великі і менші відломки гранатів. Де-не-де біліє кість. В однім місци знаходимо навіть відкрити могилку з двома білими кістяками. На верху гори могила висипана бережанським пл. Кошем. В долині видимо як на долоні Бережани і срібну рівеньку ленту Золотої Липи. Се-

го року могила нища і ширша, як була тамтого. — Чого вони там шукали?! Що там схоронили старі батьки?! — Сходимо до Бережан. Тут заходимо до пластової домівки, а гостинні Бережанці під проводом свого рухливого кошового В. Рижевського зараз нас розкватировують. В Бережанах плаваємо по прекраснім великім ставі, беремо живу участь в фестині і забаві, нчуємо ще раз і аж пополудни слідуемого дня відходимо. З жалем кидаємо Бережани і переконуємося про правдивість слів одної стрілецької піснї. Ідемо нічним маршем до Рогатина через Куряни, Демню, Підвисоке та Луків. Нічні марші дуже любимо і всім тим, що ходять по долах їх дуже поручаємо. Холодно. Лиш ясний, вічний місяченько освічує краєвид. Скрізь дивні тасмничі тіни, на білім гостинці чорніють наші відбитки. Деколи лунає спів з поля або чути скрипіт воза. То жєнці користаючи з гарної погоди викончують працю. Ідемо жваво і небавом виринають перед нами перші хатии Рогатина. »З огляду на те — як каже Вуна — що пора зовсім не надається до складання візит — є год. $\frac{1}{2}$ до 12« — кладемося під полукіпок і засипляємо твердо. — Сегодня вже 20 серпня. Будимося і відходимо до Рогатина, де лишаємо наплечники в гімназії за дозволом п. Дир. Чайковського а самі складаємо візиту Ярови Гладкому. Цілий час нашого побуту в Рогатині він нас дуже солідно підгодовує використовуючи доброту своєї мамці. Ідемо до Черча, оглядаємо його і жерела, пємо ріжні води і лишаємося тут до вечора. Стрічаємо тут п. д-р В. Старосольського, котрий нас гостить підвечірком, а потім іде з нами на прохід і розказує нам багато цікавого про побут УСС. в Черчу. Архітектура черчанських хат дуже оригінальна — можна сказати оборонна. Кожде хазайство якби обведене муром, так, що вікон зовсім не видно. Ідемо до Рогатина, нчуємо у Яра. Рано оглядаємо ще ріжні рогатинські особливости, як церкви, ікони-стаси, тощо. О 3-й годині пополудни вирушаємо в напрямі на Конюшки. По дорозі мав нас покинути Вуна відходячи на Чагів. Та він нас затягає також туди. Приходимо на іменини вуйка Вуни, о. Лопушанського, так, що аж по 12-й ідемо спати. На другий день пращаємося з о. Лопушанським, родичами Вуни і ним самим і відходимо на Галич. Тут приходимо на годину $\frac{1}{2}$, 11 в ночі і тут кінчиться формально наша прогулька. Лише двох — Моріц і Влодко — ідуть дальше на Сокіл щоби горам зложити поздоровлення від широких подільських ланів.

В Чорноморців

Дві великі лодки під вмілою кермою Ойгена перевезли нас миттю на другий беріг — і тут при входовій, зручно зладженій, таборній брамі стояла почесна чета під проводом обозного Сєніва.

Командант табору здає Верх. Отаманови короткий звіт — а за хвилину зі здорових, молодих грудий виривається грімке Слава, слава Отамане. Проходимо побіч майстерно-збудованої кухні через дубовий гайок на площу, що довкруг неї розставили вправні таборовики свої шатра. Побіч цих шатер призначають нам місце — щоб і ми розтаборилися. Скидаємо свої наплечники, запорошений однострій та біжимо до Дністра, щоб скупатись у його синіх хвилях.

Голос трубки, що небавом рознісся над дністровим яром, звіщав обідню пору. Хоч як приємною була для нас ця купіль — то ніяк ми не могли відмовити собі цієї благодати, якою є обід після неспрочної ночі та після 30 км. маршу. В таборі застали ми вже всіх, як вони побравши за руки, чекали ще й на чортяк, щоби й їх забрати в своє колісце та разом крикнути передобідне «смачного».

Ради гостини Верховного Отамана мали таборовики цього для продовжений після обідний відпочинок, та й ми користуємося з цього почали вести з ними дружну балежку про наші табори, прогульки, нашу вандрівку на Поділлі — взагалі про все, про що лише за той час можна було поговорити. Крім цього посвятили багато часу на обсервацію уладження цілого табору та переведення денного порядку, бо хотіли мати повний образ водного табору — а це може було одною з тих причин, які казали нам йти якраз на Поділлі.

А в суботу вечером, коли тепла, подільська ніч почала на землю сходити, коли затих туркіт скрипливих подільських возів, коли не чути вже було й пісні сільських пастушків — горіла таборна ватра, високо своїм золотим полум'ям

Довкруг неї розсілились пластуни — а побіч них і гурток селян, що прийшли з далекого села. Це часті гості табору, що полюбили пластунів за їхню ввічливість, за їхню працю полюбили їх за те, що вони українські пластуни.

Після проспівання пластового гимну, що його згуки відбивались ще довго

об скельні береги Дністра — говорив Верховний Отаман — говорив так, як усе: тепло та щиро. Далше слідувала відповідно подяка за гостину Верховному Отаманови, Яра Гладкого — вкінці виступив один з Лісових Чортів.

В нашої мандрівці по Поділлі загодили ми й до Вас — други чорноморці, щоби цим закріпити ту дружбу, яку наказує нам — спільна всім Ідея. Поступили до Вас, щоб разом тішитись нашими здобутками та щоби нарадитись, куди далше йти. Колиж між нами чесна ривалізація в роботі при У. П. У. так з цєю приходить тільки радіти — бо це ч снє й правдиве змагання конечно й потрібне в імя Великої Ідеї.

А Ватра, що горить ось тут — над Дністром та ген там у високих Карпатах на Соколі однаково жарить і гріє однаково стальть та гартує душі однаково силпе золотим полум'ям, однаково спалює пліснь і гниль, що нею моглиб обрости наші серця.

І все одно чи вікове рабство та подлоту змивати муть хвилі рвучкою, бурхливої Лімниці чи могутнього, суворого Дністра.

І все одно чи набираємо сили, змагаючись з колодами й камінням що їх приходить переступати нам в нашої мандрівці по диких Карпатах, чи змагаючись з противними хвилями величного Дністра.

Хвилина мовчання — а далше мугтне «Гей пластуни». Кілька слів обозного та команданта табору. Пластова присяга кінчить ватру.

Небавом находились ми вже в шатрі, а по таборі розносились чарівні звуки вечірної трубки, що своїм ніжним голосом вколисували до сну моло, дих юнаків.

Завмерли останні звуки сурми, згасла остання іскорка таборної ватри, довкруг зацарил мертвє нічна тишина. Тільки листє кріслатих дубів шепотіло якісь тємні, чарівні слова — наче хотіло сказати: Все одно, де горітиме ватра — боби тільки горіла, коби не згасав вогонь — коби було кому підсиляти його — підкладати фой.

І чомусь давалося тоді мені, що жрецями цього величного вогнища — цієї великої ватри — цього вогню жаркого призначено бути нам — українським пластунам.

Отар.

ДЖОК

На Закарпатті.

Чотири пари наших помучених ніг вибивало рівномірно такт на битому шляху. А чотири пари очей бездумно гляділи, як довгі тіні, що з під наших ніг клалися на шлях та губилися кінцями у чорній далечині, ставали коротшими, виразнішими. Нас доганяло авто і на плечі нам кидало сніп яркого світла рефлекторів.

Чимраз скорше коротшали тіні, а коли нагло зникли нам під ногами, біля нас зупинилося авто.

«На здар скауті! Кам йдете?»

— До табору? Так прошу сідайте підвеземо вас. —

Це дві чеські сокілки їдуть у свій табір що лежить недалеко нашого — біля Лугів. —

І вже ми обсіли авто, і вже поплила весела балачка, а миля дороги начеб десь зникла.

Вкінці взаїмні обіцянки відвідин дякуємо і — «здар, здар, наздар» — Червоне світелко авта зникає в пійтмі ночі.

Стоїмо над річкою. По тім боці ряд високих дерев, а через густе гилля видно міліони іскор, що несуться в гранатове небо. В таборі саме ватра.

За хвилину ми вже в Першому Інструкторському Таборі Закарпатських Пластунів в Лугах.

Лемко зголошує наш прихід вартовому. Я розглядаюся. Але мало видно у темряві: тільки просто перед нами силуета великого індіанського шатра, а даліше світлом велика ватра. Обсіли її густим перстеном пластуни та пластунки.

Ватра! Люба пластова ватра; необхідна в кожному таборі, а всюди така сама чудова, чарівна, рідна. І на хвилину здається мені, що я на Соколі, біля таборової ватри, а між пластунами докруги неї находити навіть знайомі облича «фаміліянтів» — Лісових Чортів. Але індіанське шатро перед нами нагадує дійсність, а з задуми вириває голос команданта Грома, що прийшов повитати нас в своєму таборі. Запрошує нас на ватру, але ми вибачаємось. Наші очі по двох непереспаних ночах відмавляють послуху. Лемко і Крук тут вже між своїми пропалями. А ми два Галичани діставши порожнє шатро — лягаємо спати. Від ватри доходить мене чим раз тихше спів, веселий сміх, аплявс, знову спів, якась декламація і ...

«та та таааа» —

Через стінку шатра заглядає до нас

ясний день. Зіскакую на землю з цим упередженням набути на Соколі, що зараз дзвонитиму зубами з холоду та вогкості. Та тут противно: сухо й тепло, хоч година 5.30. І я пригадую те, що сам вчора говорив Крукові; що тут на Закарпатті усе таке погідне, лагідне і сонце, погода, гори і люде. Щасливою країною моглоб бути Закарпаття!.

Начинається пластовий день. Осмалений як мурин бр. Довбуш веде руханку і скачемо у теплу — в порівнанні з Лімницею — воду річки. Опісля молитва і наказ. До нього стає біля трицятки пластунів в повнім однострою. Крім старших пластунів усі мають хустини сині з жовтими краями. Завважую теж, що майже на кожному капелюсі — наша лелійка з тризубом, хоч обовязкова тут відзнака чеського уладу.

Скінчена молитва; жовтоблакитній стяг блестить до сонця на мащті. Тепер наказ. Майже цілу програму дня виповнюють курси, підготовка до них, перепитування іспитів. Ніякої фізичної праці, ані полевих вправ. Думаю, що це є причиною, що життя в тому таборі більше одноманітне, чим в наших галицьких пласт. таборах.

До снідання ще хвилину часу. Отже оглядаємо табір.

Широка, рівна поляна З одної сторони висока не дуже крута гора, вкрита листовим лісом; з другої симпатична річка, не дуже гірська, спокійна. На поляні у великім півколі стоять шатра, на стінках з дощок.

Скінчена молитва; жовто-блакитний стяг блестить до сонця

Тепер наказ. Майже цілу програму дня виповнюють курси, підготовка до них, перепитування іспитів. Нема фізичної праці та полевих вправ. Думаю, що життя в тому таборі більш одноманітне, чим в наших галицьких пласт. таборах.

У кождому шатрі живе по двох пластунів, тільки опікун табору сктм. А. Бачинський, булавний гурток та інструктори живуть поодинокі. Від слідуочого дня і я найшовся в тому вигідному положенні. Між шатрами виріжняється палатка бр. сктм. Бачинського. Він саме вийшов і вітається з нами весело та бодьоро. Хоч гризе його думка, що за місяць мусітме на приказ влади опустити границі Чехословаччини, покинути своїх пластунів, з якими так звязався довголітньою працею — тут в та-

Водний мандрівний пластовий табір на Волині.

І на Волині стрічали ми «греблі».

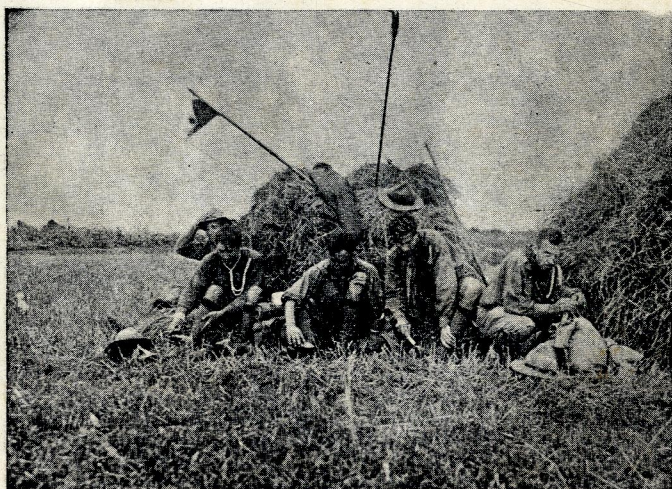
Пливе... пливе...

Прогулька з табору на Соколі — на Добошанку.

Ми зходили з Добошанки а за нами тягнулось «авізо».

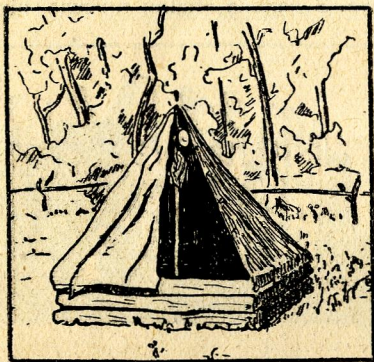
З прогульки „Лісових Чортів“ по Поділлі.

»Там на Поділлі де хліб на кіллю — а ковбасами пліт городять«.

борі, де життя, се сміх і радість — він сумувати не може.

Біла шатра опікуна стоїть великий «гангар», в якому лежить різне при-

ладдя, а часом ночують гості. І знова мій зір зупиняється на індіанському шатрі. Тепер видно примітивне малювання на ньому. Питаю, на що воно. »В ньому стоїть ровер брата скавтамастра — жартують. По середині табору на стовпі таблиця, а на ній прибитий денний приказ і проклямація першого Зїзду української молоді Закарпаття, що відбувся недавно в Ужгороді.

Розказують мені про нього, а очі усіх горять захопленням. Майже весь булавний гурток їздив на Зїзд, а під його враженням стоїть цілий табір.

Сніданок дає нагоду пізнати ще дві новості. Перше, це кухня, царство веселого «запорожця» Бульби Подібна вона до кухні в нашому водному таборі і лежить по середині між мужеським і жіночим табором. Три рази на день сходяться тут при їжі оба табори. І саме другою новістю, яку я тут пізнав, це пластунки, а опісля їх табор. Він уладжений так, як хлопчий, тільки куди менший.

Дижурний свіще збірку і починаються курси. По цілій, сонцем облитій поляні засідають групи пластунів, тільки дижурний ходить поміж шатра та якогось гостеві показує табір.

Потім купіль, відбаванка, відпочинок і обід. На годину 17. ми запрошені до табору чеських соколів. Вдягаємо певні однострої і йдемо. Сокольський табір виглядом, організацією та формою зовсім інший від нашого. У великий шопі (подібний до нашого першого табору на Камянці, тільки добре удержаний) поділений на дві частини, живуть разом соколи та сокілки, бо табір цей коєдукаційний. Цілю табор, дати в літніх місяцях повний відпочинок умові, зате вправляти та гартувати тіло. Обо-

вязковий тут стрій купелевий, без огляду на нагоду та час; життя по можливості як найбільше зближене до природи; відношення соколів до сокілок до себе й між собою, дуже просте, звичайне.

Хоч є між ними і молоді, від 10 літ починаючи, до кількадесятилітніх, вусатих інструкторів — усі тут «братрші» та «сестри» й говорять собі «ти». Очевидно знаходимо наших знайомих з авто.

Крім нас прийшли ще гості з околиці. Соколи дають показ своїх цікавих руханкових та спортових вправ, грають змагання у відбиванці. Це ціла програма їх попису. Кажуть мені, що чеські пластові табори такіж самі.

В своєму таборі застаємо гостей: дир. Алиськевич з Ужгорода та перший поет українського Закарпаття В. Гренджа-Донський. Знайомимося й балакаємо. Темою очевидно Зїзд в Ужгороді; знова я бачу запал в очах поета, коли розказує про нього, про боротьбу за національну назву, школу, права і з урядом і з «Духновичівцями».

У молоді, а головню пластунів, справа перерішена, тільки старших часто годі переконати до назви «український» та писання фонетикою.

Минув день; минув сонішно та погідно і слідуючий, передостанній день табору. Закінчила його Велика Ватра, з цікавою, різнородною програмою. По записанню кількох новиків — приходить головна точка, читання «Таборита». Його видає в кількох примірниках редакційний гурток, а відтак на ватрі відчитує.

Всі таборові веселі новинки та події мають тут своє місце. Співають теж таборові «шлягери», про кохання с. Згоди з бр Бульбою, про коліна бр. Єндика й Кулеші та про жіночий табір. Але цим разом знайшлось й дещо поважнішого в «Табориті». Се дуже гарний новий вірш Гренджі-Донського, про орлів, що з того боку Карпат у «Срібний Край» прилетіли. Це начеб до нас Галичан, хоч ми ізза Карпат аж через Прагу їхали. Потім ще п. Гренджа розказує легенду про замок в Хусті та «Червону Гору» біля його. «Колись давно жив в цьому замку могутній руський князь. Його слава лунала далеко, далеко, а татари, що тоді набігали на нашу землю, часто криваво відбивалися від мурів його замку...» Пливають дивні слова, а з іскрами ватри линуть наші мрії у славу минувшину та несміло питають будуччини: чи вернеться?

Догоряла ватра, кінчилася програма, а незабаром «на спочинь» Сорокопудової трубки погнало нас у шатра. Завтра останній день табору; після завтра час-

тина розіжджається домів, а частина — в ній і я — починає мандрівний табір. Цілий слідуючий день — ліквідація, а на третій рано — ми знова бємо ногами по тому шляху, яким ішли до табору. Тільки цим разом не надїздить гостинне авто, і його зовсім непотрібно. Бо йшли ми повні сил, відпочаті, бадьорі.

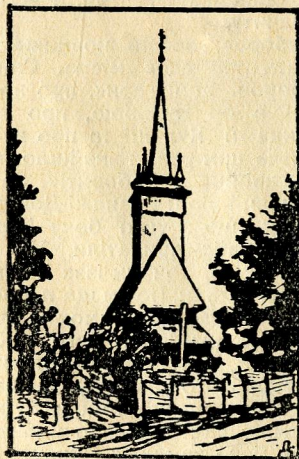
Зі Сваляви їдемо потягом, що йде в сторону Лавочного, висідаємо в Скотарським і ліземо на хребет. Нас семеро. Перед нами далека дорога — на кінці її могутня Говерля.

Ідется нам прекрасно. Сонце тільки на ніч ховається та лишає місце зорям. А йти південним збічам Карпат куди легче, чим нашим, галицьким боком.

Майже весь час веде наша дорога пограничним поясом. Часто стрічали ми чеських граничарів; вони чемно розмовляли з нами та показували дорогу. За ніякий дозвіл навіть не питали, бо чеським пластунам вільно доходити до границі.

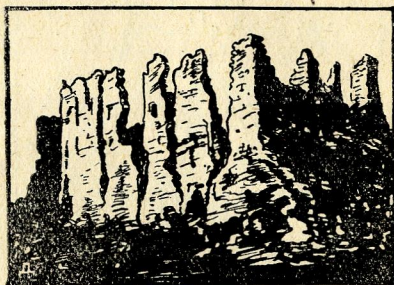
Села, через які нам доводилося переходити, дуже бідні, нужденні, аж дивно, що є ще такі світлом забуті закутини. Їх жителі, застрашені, темні думали, що ми військо. В їх мові та одягу мала ріжниця від наших бойків; я звернув увагу, що одягаються доволі чисто. А вже в околицях Бичкова та по дорозі на Говерлю — гуцули такіж самі як наші, з над Прута, чи Черемоша.

Третього дня над вечір станули ми в найкращому місці нашої дороги, над

»Сеневірським Озером«. Воно чудове. Темна, синьо-зелена краска води та смрекового ліса, що з усіх сторін круто сходить у глибіню і таємничий настрій над усім нагадує казкову картину Бекліна.

У захисті, що побудований для туристів переночували ми вигідно, а другого дня біля полудня ми рушили далі. У Воловім (Екермезе) наняли ми авто, що за три години привезло нас до Хуста. Здалека виділи ми вже цікаві

звалища замку, про які розказував Гренджа Донський та недалеко »Червону Горук«.

У Хусті відпочиваємо у батьків нашої пластунки с. Мухи, яка далше йде з нами. Оглядаємо історичну руханкову салю нар. школи, в якій десять літ тому Конгрес Закарпатських Українців рішив прилучити Закарпаття до У. Н. Р.

Тогож дня, пізно вечер — послуговуючись потягом — опинилися ми в »серці Закарпаття« Вел. Бичкові над Тисою. В. Бичків — село найбільш свідоме на цілому Закарпатті. Чеської, або мадярської мови тут майже не чути; всюди наша мова, наша — гуцульська — ноша. Є тут чимало пластунів, і навіть таборитів. У таборитки с. Чорнявки ми гостюємо.

Застали ми тут і Гренджу Донського й проф. Василя Пачовського.

Два дні ми забавили в Бичкові; купалися в Тисі, за якою вже Румунія, оглядали село й околицю, а вечер були на вечірці, яку уладжено в салі читальні. На симпатичній вечірці палко промовляли наш Грім, Гренджа та Вас. Пачовський. Цей останній пращав Закарпаття, бо і йому виповіджено побут в Ч. С. Р.

Третього дня раненько відвіз нас потяг до Устерік. Тут, де зливаються Чорна й Біла Тиса висідаємо і їдемо горі Білою Тисою. Ночуємо у Богдані, де теж находимо знайомих. Встаємо зі зорею і потоком Говерлею мандруємо в гору. Тут вже більше стрімко й дико; околиця нагадує наші галицькі Карпати. Але на Говерлю йти знаменито, бо саме будеється тут автомобілева шоса, що веде майже під сам верх. В полудне ми станули у ціли.

Я кілька разів був на Говерлі і тоді завсїгди летів зором далеко на південь на соняшне Закарпаття. А тепер по-

гляд мій линув на північ; братам Закарпатцям я показував Галичину. А звідти дув вітер сильний, морозний, непривітний. І ми обернулись та кроки наші спрямували на південь. А там, у долині срібної Тиси було весело, спокійно,

тихо. Тихо стояли густі ліси, легко котив хвилі потік Говерля.

І тоді ще раз я подумав:

»Щасливою країною моглоб бутн Закарпаття«.

Прага, серпень 1929 р.

Ми і пластова організація!

У нашому почутті приналежності до якоїсь організації крім тих, що так скажу чуттєвих первнів — як ось привязанне, та елементу волі — як ось бажання належати, дуже важну роль відіграє момент, що його ми звичайно не добачуємо, момент взаємної виміни чи пак інтересу. Трохи воно не добре звучить те слово «інтерес» в наших змаганнях до ідеалу, але не треба його боятися чи там уникати, бо інтерес, користь не все мусять відноситися до матеріяльних річей. Існує також користь інтелектуальна, духовна, що має виразні ціхи користи чи там осягнення певних вартостей інтелектуальних і моральних — за понесений труд і жертву.

Так понимана користь впливає на наші відносини зі зовнішніми чинниками, розбуджує почуття єдності й звязку, що мусять існувати поміж одиницею й організацією.

Не може однак бути почуття звязку, єдності там, де забракне виразної виміни, де не витворить-

ся обостороннє, чинне відношення, де не повстане вражіння, що я є там і там потрібний, конечний — коли не утотожниться власного хісна з інтересами цілого Уладу.

Виходячи з такого заложення, щоб доказати його, бажаю опертися на примірах обсервованих мною довший час.

Більшість нашої громади, «чортівського кодла» творять пластуни злучені з Уладом рядом літ, прожитих серед спільних невдач, трудів і побід. Чи є це т. зв. збіг обставин чи ні — все одно. Важним є лише те, що лучать нас вузли широї приязни, спільних ідеалів і праці. Це почуття єдності, скріплене привязанням, що деколи прибирає назву карности, вплинуло на корисний уклад зовнішних обставин.

Старше покоління, теперішні Старші Пластуни надали загальний напрям, характер, а мусимо признати, що високий характер, пластовому Уладові. Бо ж повстав він лише з них, з їх сердець, що палали та душ, що рвались у го-

ру. Душі тої молоді, котра творила перші ряди, мали той сам ідеал, ту саму мету. То-ж коли прийшлося пройти крізь вогонь листопадових днів, коли ударено в цілий світ молодечих, найбільше чистих поривів й ідеалів: Бог і Вітчизна — увесь організм захитавсь, але удар одбив і видвигнув клич: Готовсь! І це була іскра, що впавши на пригожий матеріал, розпалила вогненний стовп Ідеї.

Ось що дали перші пластуни нашому Уладові.

Але що більше! Ті перші основники дали також свій час, увесь час, далеко більше ніж могли посвятити. Улад взяв ще від них їх думки, перший, ще життям не розчарований порив, усе що було в них найкраще. А вони черпали з пребагатих скарбниць душі та серця щедрою часом аж марнотравною рукою в тому почутті, що служать Уладові, що справді для нього є необхідними.

А що-ж одержали вони, ті перші рядовики від усього пластового Уладу?

Перш усього виробив він у них почуття єдності, котре осталося аж до нині дивно сильним, незмінним. Пласт стоячи на ідейному підложі, заправив їх до боротьби за наші ідеали, хоронячи від непотрібних партійних сварок. Улад приготував їх до тяжкої відповідальності за кожне поручене

діло, виробив у них суспільно — національну свідомість, дав технічний вишкіл. Витворив тим всім у них відпорність не лише на фізичні труди, але також на моральні, духові перешкоди на шляху до мети.

На кінець не можемо забувати на останнє, а саме на це загальне братання, щирість, веселий, сердечний гурт, серед котрого забуваються соціальні й станові різниці, вирівнюються погляди, еднаються серця.

Ще на одне вкажу. Розбуджувати треба тепер нам в кожного пластуна — юнака, що він Уладові конечний, повірвати йому відвічальні становища, вимагати від нього доброї служби — праці. Хай відношення кожного пластуна до Уладу буде лише чинне, нехай дає стільки, скільки може — свій час, свої гадки, ініціативу, працю. Мусять всі вони відчути весь тягар відповідальності, котра не дозволить їм легковажити свого діловодства. Впоїти треба в них розуміння філософійного аксіому: «Даючи — черпаємо»!

Як це все зробити, перевести в чин — це вже ваше діло, Старші Пластуни. Ви мусите й надалі знаходити шляхи, котрим пішлоб нове покоління до наших ідеалів, до ціли визначеної нашою Верховною Владою, до Величньої Мети!

Роман де Монте Хрісто.

Скавтм. В. КАРХУТ.

Про сільський та ремісничий Пласт.

(Наші недотягнення.)

В методах виховання й ведення сільських та ремісничих пластових гуртків — подавано досі за основну розрізняючу ціху психіки ремісника та селянина: більшу

експанзивність ремісничого елемента у порівнянні з селянським.

— «Ремісник більше змінює своє місце побуту, своє окруження, він більше бачить, тим самим більше

вимагає від організації, чим селянин. Потреба отже досвідчених, вмілих пластових інструкторів» — так говорять на своє оправдання старші пластуни, що не знайшли для себе праці між середньокільниками — й своєї бездіяльності не можуть виправдати надміром наукової праці...

Погляд цей у відношенню до ремісників великого міста може й частинно оправданий — хоч і не зовсім, бо й великоміський ремісничий доріст — це еміграція села — а вже зовсім неоправданим у відношенню до ремісництва малих містечок.

Тут меткий пластун, що відбув бодай один інструкторський табор може дуже багато зробити.

А робити треба. Праця вдячна, бо ті самі умовини, що викликали її потребу — улєкшують її.

Взагалі тяжке соціальне положення нашого села (і в Галичині і на Волині — голод землі) витворює вже в «наших найменших» у тої «замурзаної» сільської дітвори інстинкт зарадності.

Доростаюча дітвора нині не мріє уже господарити так, як батьки господарили (часом вчить сего примус), вона годиться мовчки з тим, що незабаром буде мусіла йти в світ шукати праці, хліба — і це наставлення примушує її приглядатися пильно до явищ, котрі в її майбутньому змаганню за буття малиб рішаюче значіння.

Звідси й походить те цвірінкання по польськи і ношення рогативок (на Волині дитина хвалиться цим), що підготовлює ґрунт під винародовлення нашого ремісника і взагалі тих, що відстали від рідної рілі та знайшли поза нею варстат праці.

Але з другої сторони провадить воно до більшого зацікавлення книжкою і життям поза межами села. І це належить використати.

Нам знаним є значіння пласто-

вої організації у вихованню свідомих та карних тверезо думаючих одиниць — та за мало в нашій організації гону до розбудови.

Розпоряджає наша організація інструкторським елементом кращим як «Сокіл», «Луг» — а ми не вміємо його запрягти до праці.

Скільки в нас в Галичині (не говорю про Волинь, бо там дещо інакші умовини, хоч можна було і серед них багато зробити, колиб були люди) місточок, де досі не має Пласту, де мігби і повинен бути Пласт, бо там підчас фєрій пересиджують наші пластуни — а не має.

Скільки в нас сіл, де на місці розв'язаного «Сокола» або «Луга» мігби розвиватися прегарно Пласт.

Богатьох ст. пластунів я запитував, чому не беруться до організації?

Не мають відваги, хоч були впорядчиками гуртків середньокільників!

Моя думка, що середньокільників тяжче захопити пластуванням — як ремісників. —

Одна хиба ріжниця, що серед ремісників стало мусить хтось бути, що їх провадить, бо самі вони себе не поведуть. Але і з віддалі можна вести та кермувати гуртками, тим більше — коли на місці підшукано задалегідь якого старшого прихильника Пласту та об'знайомлено його з методами праці.

Кермувати з віддалі можна до часу, аж вислані до пластової школи: табору — не повернуть місцеві вишколені провідники з самих таки ремісників.

Про правне забезпечення організованого відділу тут говорити не стану. Сказане воно і в «пластових приписах та розлорядках» і в «кінцевих вказівках» моєї «Першої проби пластуна». —

Пластунам, в першу чергу старшим пластунам належить розбудити в собі більше самостійности та охоти до праці в напрямі, що

є багато оригінальнішим від різних малпувань Вудкрафту...

Оригінальнішим і хосеннішим.

До цієї праці треба нам усім взятися згідно та запобігти шко-

дам, які нам рік-річно заподіває денационалізація...

Закасаймо рукави!

Не святі горшки ліплять!«

ДУСЬКО.

В царстві Зими.

І. пл. зимовий табір в Крехові.

Уявіть собі:

— »Горби Розточа, як розбурхане море, покриті білим пухом-снігом іскряться в раннім сонці.

Вонож сходить, як промінистий Бог перемоги життя. Сріблить і золотить і самоцвітами веселки прибирає тереми цариці Зими; — рожевим відблиском розсвічує темні, фіолетні яруги і темно-зелені рамки соснових борів, а ледяні соплі на білих берізках блестять і міняються, як намисто на лебединій шиї Ледяної кралі.

Дрожить і міниться тишина в кришталній свіжості воздуха. Закляте в мертвеччині ледяне царство жде пробудителя. — Соняшні лучі добираються і до низьких хат на Провалі, залітають в малі віконця, з подивом оглядають чудовоніжні мережки й дивовижні квіточки, які вспів старий сивий дід — Мороз за ніч змережати.

Немов на цей знак роздзвонюється з поміж хат срібlistий звук сурми. З маленьких хатинок, неначе приліплених до нависів ярів, напів присипаних снігом, вилітають якісь темні постаті. Скоро зближаються — з далека видно тільки їх чудово гармонійні і пливкі рухи. Немов на крилах летять! Цеж пластуни, лещетарі, цеж Перший Пластовий Зимовий Табір!

І дивним-дивом не вносять вони ніякого непорозуміння ні замішання в хрустало́ве царство Зими, вони неначе доповняють його, такіж самі свіжі, радісні й молоді!

На широкій поляні, обрамованій лісом і ярами уставляються в довгий ряд. На ледяний обеліск застромлюють прапор. (Втішився вітер: є чим лопотати!) Звіт, короткі накази і всі поділені на гуртки, розпливаються на далекі збо́ча горбовин. Одні вдираються, аж на стрімкого Цапа, другі остають вправляти блище на Горбовиці.

— Ви бачили, як вправляються в леті молоді соколи й орли? Ви бачили, як їх рухи, з початку незручні й невмілі, перемінюються в пливкий лет, широкий і замашний?

Так, так само наші лещетарі вправляють на збо́чах Провали і Цапа.

А білий сніг іскриться й міниться, а веселий, радісний гомін, як клич молодих орлів, дзвенить в прозорім воздуху!

— Аж старий сивоусий дід Мороз дивується, хто це посмів вдертися в його ледяне царство і сміхом та гомоном проломити мертву тишину? Хиба з живих ніхто не відважиться на це! Таж нині в ночі столітні дуби з гуком стрілен тріскали й розколювалися, серни й заяці замерзали, чорні тетереви з під твердої снігової кори видістатися не могли, — все це під його ледяним подихом. Темним бором і холодним полем гроза й смерть йшла! А люде сидять тепер по темних хатах і на двір не показуються, хтож це може бути?

»То Пластуни, Пластуни«, — від

повідает йому пекучий вітер диким посвистом, — «я їх добре знаю, їх і ти не злякаєш!»

»Пластуни, Наші Пластуни їдуть!« — повторяють за ним селяни, виглядаючи з поза замерзлих вікон, а малі хлопці пускаються їх доганяти на саночках. Не доженуть!

Деякі вже лещети пробують робити із старих копаниць, а всі вже в пластунів бавляться!

А може таки колись доженуть?!

Та вони тим не журяться, вони знають, що як вже наїздяться пластуни по полях і горбах, як змучаться цілоденними вправами і прогульками, як почервоніє сніг, як кров, від останних лучів заходячого сонця, а зимова ніч засвітить вовчими очима — то прилетять ці пластуни під їх низькі стріхи, снігом присипані, а з ними залетить промінний луч: слово розради й свідомости. Залетить і спів свій рідний і сміх веселий і забудуться злидні й нужда, а сирій будень заміниться в радісне свято. А по собі лишать память добру і віру свіжу, що прилетить разом з ними нове життя й нові надії, що: »Наші вернуться...«

Пізнім вечером засядуть пластуни довкола огнища, розпаленого із грубих полін на каміннім припічку, слухати крівавої казки, свіжої ще казки про хресну дорогу Визволення... Застигнуть в мовчанці, а як скінчиться спомин, всі ждатимуть тихо: чи не отворяться двері, чи не попросить захисту засніжена бліда постать, в

подертім сірим плащи, з крісом в заkostenілих руках, така знеможена боями й трудами нелюдськими, а така грізна й лицарська!..

Пов'яжеться сміх з повагою, а радість з сумом, змішаються сумні стрілецькі пісні з веселими пластовими. Щей задзвенять прастарі колядки золотим гомоном брязкоту мечів об срібні царгородські ворота...

І тихо думка виросте: які пісні ще ми зложимо? Які думки ми створимо?!

— Вилетять з темної хати, здається, кожний іскорку зі спільної ватри забрав. На дворі мороз скрипить під лещетами, а небо засіяне іскорками — зірками немов відбивається на землі міріадами мінливих сніжинок-кришталів. З далекої півночі пересилає блідий привіт полярна зоря.

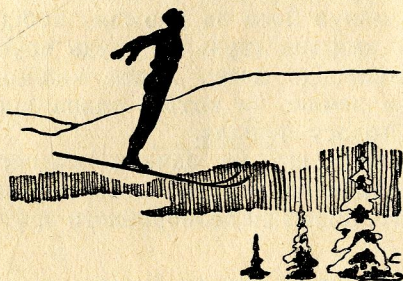
Тихий спів, молитва і всі розїжджаються по хатах-домівках, зникають як темні тіни, лиш за ними сріблисті лінії-сліди лещет — блищать. Звук вечірної сурми мішається з перлистим подзвоном дзвіночків при санках: хтось далеко їде.

А може це сивоусий дід Мороз обїздить білогривими кінями своє царство?

* * *

— Ви може думаєте, що це все фантастична мрія? Ні, таким буде І. пл. зимовий табір в Крехові.

Буде, бо мусить бути!

В: М. ЯНІВ.

У безвість!

Безлюддя! Без країв дорога
 Гадуюкою скривається у тинь!
 Туга щемить! Мрачна знемога —
 Бажання мук! Жажда стремлень —
 Безпутня думка вбога!
 А шал рушійний буревію
 Розбурхає крилату мрію:
 І піду я шляхами
 Безпутними, незнаними,
 Із безконечними думками,
 Розспіваний, розіграний піснями
 Із рвійною тугою:
 До останнього двобою!
 Із нутром! із собою!

Іду! іду! ревіти мушу
 І божевіллям засміятись
 І буревієм розіллється!
 В божевілля найти душу
 Мушу! Мушу!

Іду безлюддя! без країв дорога;
 При ній верба, одна береза:
 І думка не прийде твереза!
 Кричать! ревіти!
 Збожеволіти!!

В. КАРХУТ.

Казка.

- Було це давно —
 - Це було.... це було.....
 - Може тоді як налітали орди татар....
 - Може по битві під Калкою.....
 - Може по Солониці.....
 - А може..... може пізніше...
-

Гамір війни затихав. Вистрілено останнє стрільно. Побідник відложив від рамени кріс і кинув його на уложену побідженими піраміду....

Арена геройських змагань грудь об грудь опустіла.

Хтось вернув щасливо до дому, хтось калікою — хтось крадьки вертав у рідну не свою землю, на котрій розпаношився побідник.

Там прийшло до голосу запілля.

Те безобразне запілля, що не бачило дійсного обличчя війни, та в якого трусливому серці ненасиченим вогнем первісного воєнного садизму супроти вчорашнього, нині вже безборонного противника-палала бутна гордість побідника.

— Ти хто? —

Стояв гордий, невгнутий, хоч в одежі жебрака.

— Ваш вчорашній противник. Іду до дому. Хочу спокою.

Образливо засміялись.

— Війни жадної тут не було. Був наїзд банд на наші землі. Ти один з них. Так?

— Я жовнір! —

— Ти — бандит!

— Ні!

З сороміцькими вигуками кинулись мов голодні вовки. Швидко з носа та уст поплила кров. Та очі його гордо дивились на них, в очах світила відраза.

А коли впав під ударами прикладів, що мов град сипались на нього звідусіль — у люті непритямлених звірів — кинулись місити його ногами.

— Ти — бандито! — хрипіли.

— Розстріляти бандита!

Сперли об стіну. Вистріли.... і бездушне тіло покотилось на землю. Стрепенулись платки повік... і замкнулись.

Вмить охололи. Поглянули по собі, понурили очі і хильцем, мовчки віддалились....

В пилюзі дороги валявся труп. Безладна машкара, лахман. Одна рука, зломана, дивовижно відкинулась. Крізь пірвану одержу визирали кроваві сліди побоїв. Одно ребро, зломане, продерло шкіру і вистремлялось з тіла наче кінець вбитої стріли. Лице усе закріпло у крові, до котрої попримілювались клапті вирваного волосся.

Довкруги увихалися мухи — роями. Залазили в рот, в ніс, сідали на сціпах крові. Одна муха сіла на вибитому зубі, висунула ссальце і обертала зубом. Виглядало це начеб зуб рухався — мов живий.....

А серед цієї безпостатної маси, на лиці усмішка, згірдлива усмішка. Одно око напів примкнене глядить у далечінь.....

Чи в майбутнє?

Може туди у табори, де валяються тисячі таких обезображених трупів-полонених...

Нерозгадане плесо моря.....

Але правда, ви хочете забути! Вас болить пригадка ятреної рани! Забудьте!

Цеж тільки казка!

Якщо зможете!.....

1. XI. 1929.

ДУСЬКО.

На Поділля.

Поле широке — сіре — похмуре
В даль простяглося, гине в просторі.
Втомлене сонно в обрію — морі
Мертво застигло, темне й понуре.
Думи припали в порох на шляху,
Зломана воля впала без бою,
Душу зневіра вкрила тугою,
Мрії заснули, здавлені в жаху ...

— Схована заздро гаєм терневим
Рожі пільної китиця цвила,
Ясна і свіжа яр розяснила,
Землю килимом вкрила рожевим. —

Деж ти поділось, поле похмуре,
Хтож розігнав вас, думи ліниві,
Хтож розбудив вас, мрії сонливі?
Цвітом зацвило поле понуре!
Молодість свіжа горда воскресла,
Воля сталава душу зміцнила,
Ясна надія душу сціпила,
Чорну зневіру хвилиною знесла!

—————

ЗМІСТ:

	Стор.
ДУСЬКО: Прапоре наш!	1
О. ПРАЛ. КУНИЦЬКИЙ: Проповідь	2
БОГДАН КРАВЦІВ: Промова на посвячення прапора »Л. Ч.«	3
КАРПО ЛЕТЮЧИЙ: На тихих водах	5
ПУЗОН: З хроніки »Л. Ч.« на Поділля	11
ОТАР: В Чорноморців	15
ДЖОК: На Закарпатті	16
РОМАН ДЕ МОНТЕ ХРІСТО: Ми і пластова організація	19
СКАВТМ. В. КАРХУТ: Про сільський та ремісничий Пласт	20
ДУСЬКО: В царстві Зими	22
В. М. ЯНІВ: У безвість!	24
В. КАРХУТ: Казка	24
ДУСЬКО: На Поділля	26

Звертаємося з проханням до Впов. громадянства, а зокрема до всіх наших прихильників, яким лежить на серці поширення нашого видавництва, щоби вступали громадно в члени Кооперативн „Червона Калина“.

Членський уділ виносить 25 золотих, вписове 5 золотих. Уділ можна сплачувати ратами по 5 золотих.

Члени одержують даром кожного року великий календар-альманах „Червоної Калини“, а крім цього всі видання „Червоної Калини“ за половину ціни.

ВИДАННЯ „ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ“

Берестейський мир, з нагоди 10-х роковин 9. II. 1918. — 9. II. 1928. Спомини та матеріали. Зладив І. Кедрин. 320 стор. і 16 стор. ілюстрацій	Ціна для	
	нечленів	членів
Федір Дудко: Глум. Оповідання	1.20	— 60
Д. Дорошенко: Мої спомини про недавнє-минуле. Ч. I-IV.	4.80	4.20
Богдан Лепкий: Слота. Поезії	— 90	— 45
От так собі. Мініатюри. Стор. 129	1.50	— 75
Зірка — повість з повоєнного життя	4.—	2.—
Між молотом і ковалом. Причинки до історії Української Армії, Сторін 79	1.50	— 75
Василь Софронів: Грішник	1.50	— 75
Халіда Едіб: В огні. Повість з турецької визвольної війни. Сторін 234	4.50	2.25
Микола Голубець: Львів. Сторін 170	3.—	1.50
А. Вільшенко: Життя і пригоди Цяпки-Скоропи. Сторін 267	4.50	2.25
Роман Купчинський: Заметіль. — Трилогія зі стрілецького життя.		
I. Курилася доріженька. Сторін 208	4.—	2.—
II. Перед навалою. Сторін 192	4.—	2.—
Федір Дудко: В Заграві. — Трилогія з визвольних змагань на Великій Україні.		
I. Чорторий. Сторін 192	3.50	1.75
II. Квіти і кров. Сторін 192	4.—	2.—
III. На Згарищах.	4.—	2.—
Ген. Всеволод Петрів: Спомини з часів укр. революції		
I. Частина. Сторін 180	3.50	1.75
II. Частина. Сторін 180	3.50	1.75
III. і IV. частина — друкується.		
Юра Шкрумеляк: Чета крилатих. Сензаційна повість, 17 арк. друку.	5.—	2.50
Др. Степан Шухевич: Спомини. (Причинки до історії УГА на підставі записок та власних переживань). Частина I. II. III. IV. і V. по 4. зол.	20.—	10.—
Володимир Лопушанський: Перемога, — повість з визвольної війни. Часті I. і II. по 3.— зол.	6.—	3.—
М Брининський: Хрестний огонь.	3.50	1.75
През. Ч. С. Р. Масарик: Світова революція — 37 аркушів друку — в твердій оправі. Друкується.		

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ

„ЛІТОПИС ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ“

Передплата на квартал виносить 3.50 зол. — для членів „Черв. Калини“ 3 зол. — поодинокое число 1.20 зол.

За кордоном можна дістати всі видання і календарі „Черв. Калини“ та „Літопис“

В Сполучених Держ. Північної Америки:

The Ukrainian Legion, P. O. Box 578, Philadelphia, Pa. USA.

В Румунії:

Dmytro Herodot, Bucarest, IV. Delea Weche 45.

ВУГОЛЬ

горішношлеський на кредит,
дит,

Штучні гної

на кредит до осені,

Парники Альфа

і прочі рілничі машини.
сонди до ратовання зду-
тої худоби, насіння горо-
довин

Замовляйте лише в

СПІЛЦІ

УКР. АГРОНОМІВ

Львів, вул. Собеського 28.

Важне для пластунів і пластунок!

В кооперативі „ПЛАСТ“

можна дістати отсі книжки:

В. Кархут: Перша проба пла-

стуна 1 зол.

„ Друга і третя про-
ба пластуна . . . 2 „

Новостворена українська
КІМНАТА ДО СНІДАНЬ,
ТОРГОВЛЯ ДЕЛІКАТЕСАМИ
І РЕСТАВРАЦІЯ

„ГОВЕРЛЯ“

Львів, вул. Руська ч. 16.

Телефон ч.: 75-92.

Поручає: снідання, обіди і ве-
чері добрі, здорові і де-
шеві.

Вже появилася в розпродажі книжка

Е. Ю. Пеленського:

„ПЛАСТОВИЙ ГУРТОК“

Ціна 1 зол.

Накладом В-ва „ВОГНІ“

Адреса В-ва:

С. Левицький, Львів — На Байках 17/П.

Першорядна українська робітня обуви
і склад взуття

І. ЧОРНІЙ

і бувший управитель робітні Укр. Інв.

О. БЕРЯК

поручають:

мужеську, жіночу діточу й ортопедичну
обув власного виробу по приступних
цінах.

РОБІТНЯ

артистично - бронзів-
ничих деревних ви-
робів

ІВАН КУЗЬМИЧ

Львів, Руська 18.

Шкло,

порцеляну,

криштали

і накриття

поручає:

О. ОНИСЬКО

Львів, Галицька 20.

(Купон 5% опушту)

**РЕПРОДУКЦІЙНІ
ЗАВЕДЕННЯ**

„КЛІШ“

ШЛЕСЕР

Львів, Сикстуська ч. 10.

Телефон ч.: 48-46.

Виконує:

друкарські кліші черт-
кові, сіткові, колірові,
рекламові рисунки.

Нововідкрита одинока укр. ткальня
і магазин текстильних виробів

ІВАН ЗАВАДКА, — Львів, вул. Городецька ч. 101.

„ГОСПОДАР“

Продає найдешевше: полотна селянські і крамні,
шифони, зефіри, всипи, коци, хустки, ковдри, обруси,
ручніки і т. п.

Мімає: готові вироби за волокно лону і конопель
та пряжу і вовну.

Найліпші цукорки, помад-
ки і окраси на деревця

купуйте тільки

в одинокій українській фабриці солодошів

„ФОРТУНА НОВА“

К. АВДИКОВИЧЕВА

Львів, вул. Кордецького ч. 23. Тел. 26-14.

ГРОМАДЯНИ!

Одинока наша і найліпша
паста до обуви і шкір

„Е Л Є Г А Н Т“

ФІРМИ **О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка**

Львів, вул. Кордецького ч. 51. — Тел: ч.: 60-04.

Не лише дає найкращий полиск, але
й хоронить шкіру перед вогкістю, ро-
бить гнучкою, через що не тріскає та
через свою видаїність є найдешевша.
Тому не з патріотизму, але з власного
інтересу уживайте тільки цієї пасти!

2514

Р/1

0,78 (1986)

3722

ГЕЙ-ГУ...
ГЕЙ-ГА...

АЛЬМАНАХ
„Лісових Чортів“

Львів, грудень 1929.